

МОНГОЛ УЛС
НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА

Наадамчдын зам 1200, Арцатын ам,
23 дугаар хороо, Хан-Уул дүүрэг,
Улаанбаатар хот, 17100
Утас: (976-11) 32 39 77, 32 71 99
Цахим хуудас: www.ulaanbaatar.mn

2026.08.31 № 01/5508

танай _____ -ны № _____ -т

**Тогтоолын төсөл өргөн
мэдүүлэх тухай**

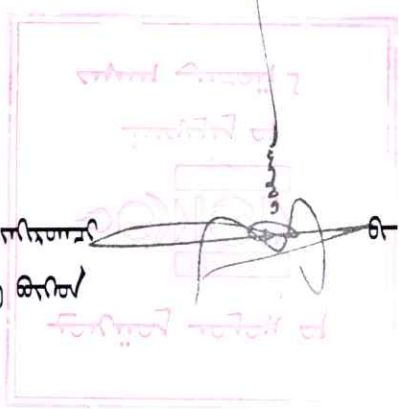
Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт түүний удирдлагын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.4 дэх хэсэг, 19 дүгээр зүйлийн 19.1.1, 19.1.2 дахь заалтыг үндэслэн “Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т нэмэлт өөрчлөлт оруулан Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлэхээр өргөн мэдүүлж байна.

Тогтоолын төслийг зохих журмын дагуу Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Хавсралт 53 хуудастай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧ

Б.ПҮРЭВДАГВА

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ
ХЭРГЭМ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ
ХЭРГЭМ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ
ХЭРГЭМ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ
ХЭРГЭМ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ
ХЭРГЭМ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ
ХЭРГЭМ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ

МОНГОЛЫН ХАМГААМГААР
УЛААНБААТАРЫН НИЙСЛЭЛ

ХЯНАЛТЫН ДАГАЛДАХ ХУУДАС
(Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн
Хурлын тогтоолын төсөл)

Олгосон:

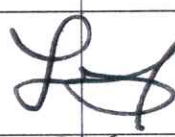
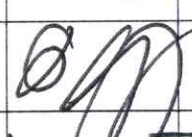
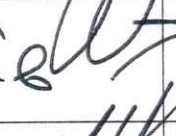
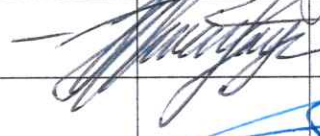
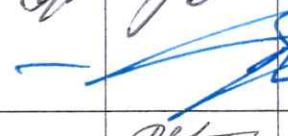
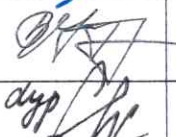
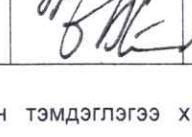
2026 оны 08 дугаар сарын 25

Дугаар 1756

Төслийн нэр: **Тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай**

Боловсруулсан байгууллага, ажилтны албан тушаал/эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, албан тушаал: **Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Нийслэлийн Бодлого төлөвлөлтийн газрын дарга П.Хадбаатар**

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Б.Мөнхсайхан

№	Санал өгөх газар, хэлтэс	Сонирхлын зөрчилтэй эсэх	Санал*	Гарын үсэг	Он, сар, өдөр	
					Хүлээн авсан	Хүлээлгэж өгсөн
1	Нийслэлийн Засаг даргын эдийн засгийн хөгжил, дэд бүтцийн асуудал хариуцсан нэгдүгээр орлогч Б.Мөнхбат	Чгүй	-			
2	Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн Захиргаа, хууль эрх зүйн асуудал хариуцсан зөвлөх Ү.Амарбат	Чгүй	Захирагч Хянал.			VIII/27
3	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ү.Ганболд	Чгүй	-			
4	Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын дарга Б.Сүх-Очир	Чгүй	-			465
5	Хууль тогтоомж, гэрээ эрх зүйн газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Э.Баттогтох	Чгүй	Санал сүсэгч			801 VIII/26
6	Гадаад харилцааны газрын дарга Г.Анар	Чгүй	саналгүй			VIII/27 308
7	Хяналт-Шинжилгээ, үнэлгээний газрын дарга Б.Мөнхбаяр	Чгүй	-			VIII/26 202
8	Мэдээллийн технологийн газар	Чгүй	-			VIII/27 311/13
9	Хөгжлийн санхүүжилт, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн газрын дарга Д.Амгалан	Чгүй	-			205
10	Нийгмийн бодлогын газрын дарга Б.Ууганбат	Сүсэгч	-			VIII/26
11	Цэргийн штабын дарга Г.Ялалт	Чгүй	-			VIII/26 309

Тайлбар: Сонирхлын зөрчилтэй эсэх гэсэн хэсэгт "Тийм" гэсэн тэмдэглэгээ хийсэн албан тушаалтан захирамжийн төсөлд санал өгөх үүргээ гүйцэтгэхээс татгалзана.

Хэрэв ашиг сонирхлын зөрчилтэйгөө мэдүүлээгүй, эсхүл Засаг даргыг шийдвэр гаргахад нь хуульд нийцсэн, бодит баримт нотолгоонд тулгуурласан, үндэслэл бүхий үнэн зөв мэдээлэл, мэргэшлийн зөвлөгөөгөөр хангаж ажиллаагүй бол Төрийн албаны тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

Хяналтын дагалдах хуудас нь захиргааны актын төслийн хамт хүчинтэй.

Санамж: Төсөл боловсруулагч нь "Захирамжлалын баримт бичиг гаргах ажиллагааны журам"-ын 4.11-д заасны дагуу саналыг эрх бүхий албан тушаалтнуудаас ажлын 10 хоногт багтаан авч дуусгана. Эрх бүхий албан тушаалтан бүр журмын 4.8-д заасан хугацааг баримтлан баримт бичгийн төсөлд санал өгнө.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

2026 оны 08 сарын 31 өдөр

Дугаар 15

Улаанбаатар хот

НИЙСЛЭЛИЙН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ГАЗАРТ

Нийслэлийн Засаг даргын зөвлөлийн 2026 оны 08 дугаар сарын 31-ний өдрийн 15 дугаар хуралдааны тэмдэглэлд:

“1.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: “Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Нийслэлийн Бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга П.Хадбаатар танилцуулав.

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь:

“Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т нэмэлт, өөрчлөлт оруулан Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралдаанд өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэхийг Нийслэлийн Засаг даргын Эдийн засгийн хөгжил, дэд бүтцийн асуудал хариуцсан нэгдүгээр орлогч (Б.Мөнхбат)-д үүрэг болгов.” гэжээ.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

1726270497

ТАНИЛЦУУЛГА

“Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг шинэчлэн батлах тухай” тогтоолын төслийн талаар

Нэг.Тогтоолын төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

1.1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.8 дахь заалтад “Нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн дунд хугацааны бодлого, жилийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг батлах, түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах,” гэж 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсэгт “Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал хэлэлцсэн асуудлаар тогтоол гаргах бөгөөд түүнийг тухайн Хурлын хуралдаанд оролцсон төлөөлөгчдийн, баг, хорооны Хурлын хуралдаанд оролцсон иргэдийн олонхын саналаар батална.” гэж тус тус заасан.

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1 дэх хэсэгт “Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт дараах тохиолдолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.” гэж, мөн 19.1.2 дахь заалтад “гадаад, дотоод орчны нөлөөлөл, хүчин зүйлээс шалтгаалан улсын эдийн засаг, нийгэм, төсөв, санхүүгийн нөхцөл байдал өөрчлөгдсөн байх,” гэж тус тус заасан.

1.1.2.Практик шаардлага

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр (цаашид хөтөлбөр гэх) нь Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого батлах тухай” 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого”, 2021 оны “Шинэ сэргэлтийн бодлого батлах тухай” 106 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, 2024 оны “Монгол Улсын Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал батлах тухай” 64 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал”, 2024 оны “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” 21 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр” мөн “Монгол Улсыг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл” Нийслэлийн Монгол Ардын намын 2024 оны Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн “Хотын сэргэлт 20 минутын хот” мөрийн хөтөлбөрт туссан бодлого, зорилго, зорилтод нийцүүлэн боловсруулж, Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцүүлэн 2025 оны 09 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 25/111 дүгээр тогтоолоор агуулгын хувьд 5 бодлого, 25 зорилго, 208 зорилт болон нийслэлд хэрэгжүүлэх томоохон 16 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр батлагдсан.

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.5 дахь хэсэгт “Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг тухайн шатны Засаг дарга батлан хэрэгжүүлнэ.” гэж

заасны дагуу агаарын бохирдол, авто замын түгжрэлийг бууруулахыг тэргүүлэх зорилт болгон, Улаанбаатар хотын 2040он хүртэлх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд “20 минутын хот” концепцыг үндсэн чиглэлээр тодорхойлсон. Энэ хүрээнд нийгмийн дэд бүтцийн хүртээмжийг зохистой түвшинд хүргэх бодлого, төлөвлөлт боловсруулж, тусгасан бөгөөд ингэснээр иргэд оршин суугаа газраасаа 20 минутын дотор нийгмийн суурь үйлчилгээг авах боломжтой болно.

Хөтөлбөр батлагдсанаас хойш нийслэлийн тулгамдсан асуудлын шалтгаан, нөхцөлийг судалж, цаг үеийн нөхцөл байдалд нийцүүлэн нийслэлийг хөгжүүлэх 16 томоохон бүтээн байгуулалтын төслийг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Эдгээр төслүүдийн бэлтгэл хангагдсан байдал, хэрэгжих хугацаа, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлж, эдийн засгийн хүндрэлтэй байгаа өнөөгийн нөхцөл байдлыг харгалзан санхүүжилтийн эх үүсвэрт нийцүүлэн шинэчлэн батлуулах шаардлагатай гэж үзсэн.

Дээрх шаардлагыг үндэслэн “Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг шинэчлэн батлах тухай тогтоолын төслийг боловсрууллаа.

Хоёр.Тогтоолын төслийн бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

“Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг шинэчлэн батлах тухай Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын тогтоолын төсөл нь 3 заалттай. Тодруулбал, Улаанбаатар хотын тулгамдсан асуудал болох агаарын бохирдлыг бууруулахад чиглэсэн дулаан эрчим хүч, орон сууцны 4 төсөл, авто замын түгжрэлийг багасгахад чиглэсэн 7 төсөл, ус хангамжийн 3 төсөл, мөн шинээр байгуулагдах хот болон аж үйлдвэрийн паркийн инженерийн дэд бүтцийн 2 төсөл нийт 16 томоохон төслийг шинэчлэн батлуулах тухай тусгасан.

Нэгдүгээр заалтаар, “Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” 2024 оны 24/08 дугаар тогтоолын хавсралтыг шинэчлэн батлах тухай тусгасан.

Хоёрдугаар заалтаар, Хөтөлбөр шинэчлэн батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээг Нийслэлийн Засаг дарга Улаанбаатар хотын Захирагчид үүрэг болгосон.

Гуравдугаар заалтаар, Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, чиглэл өгч ажиллахыг Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын хороодод даалгасан.

Гурав.Тогтоолын төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засгийн үр дагавар

Тогтоолын төсөл батлагдсанаар нийслэлийн тулгамдсан суурь асуудал болох агаарын бохирдол, авто замын түгжрэл, ус хангамжийн хүндрэл зэргийг шийдвэрлэх төслүүд хэрэгжих нөхцөл хангагдана. Нийгмийн үйлчилгээний хүртээмж нэмэгдэж, “20 минутын хот” зорилт бодитой хэрэгжинэ.

Түүнчлэн ажлын байр шинээр бий болж, эдийн засгийн эргэлт түргэсэж, хөрөнгө оруулалт татах таатай орчин бүрдэнэ. Бодлого, төлөвлөлтийн уялдаа сайжирч, хэрэгжилтэд хяналт тавих, үнэлгээ хийх тогтолцоо боловсронгуй болно.

Дөрөв.Тогтоолын төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, цаашид холбогдуулан боловсруулах баримт бичгийн санал

“Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг шинэчлэн батлах тухай” Нийслэлийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын тогтоолын төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, холбогдох бусад тогтоол шийдвэрт нийцэж байгаа бөгөөд тогтоолын төсөл батлагдсантай холбогдуулан, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт нэмэлт, өөрчлөлт орж, бодлого, төлөвлөлтийн уялдаа сайжирна.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

НИЙСЛЭЛИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

2026 оны ... сарын өдөр

Дугаар

Улаанбаатар хот

“Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын
Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг
шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.8 дахь заалт, 48 дугаар зүйлийн 48.1, 48.2 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.2 дахь заалт, Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны 24/08 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталсугай.

2.Үйл ажиллагааны хөтөлбөрт дэвшүүлсэн зорилго, зорилтыг нийслэлийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө болон төсөвт тусган хэрэгжүүлж, үр дүнг жил бүр Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд тайлагнаж ажиллахыг Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч (Б.Пүрэвдагва)-д үүрэг болгосугай.

3.Үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, чиглэл өгч ажиллахыг Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Хороодод даалгасугай.

ДАРГА

Д.ИХБАЯР

**НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД
УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН
2024-2028 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ХӨТӨЛБӨР**

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчийн үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан бодлогын хүрээнд томоохон 16 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1. Улаанбаатар хотын эрчим хүчний хангамжийн найдвартай байдлыг нэмэгдүүлж, баруун бүсийн дулаан хангамжийг сайжруулах, төвийн эрчим хүчний системийн ачааллыг бууруулах зорилгоор 300 МВт цахилгаан, 340 Гкал/ц дулаан үйлдвэрлэх хүчин чадалтай “Дулааны тавдугаар цахилгаан станц”-ын төслийг хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлгөөний эрчмийн ачаалал ихтэй байршлуудад шинээр нүхэн гарц бүхий олон түвшний давхар уулзвар барих “Олон түвшний уулзвар” төслийг хэрэгжүүлнэ.
3. Яармаг, Арцатаас Өнөр хороолол, Сэлбэ дэд төвөөс Их тойруу хүртэл 7.9 км урт “Агаарын дүүжин замын тээвэр” төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.
4. “Сэлбэ ухаалаг хот” 20 минутын жишиг дэд төв 8,575 айлын орон сууцны хорооллын төслийг дуусгана.
5. Архивын ерөнхий газраас 120 мянгатын уулзвар чиглэлд 13.2 км урт “Улаанбаатар трам - Хөнгөн галт тэрэг (LRT)” төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.
6. Дэд төвүүдэд 8.800 өрхийн орон сууцны цогцолбор хороолол барих “Нийслэлийг орон сууцжуулах” төслийг хэрэгжүүлнэ. /Баянхошуу дэд төвд 2.816 өрхийн, Шархад дэд төвд 2.184 өрхийн, Дамбадаржаа дэд төвд 1.000 өрхийн, Толгойт дэд төвд 1.000 өрх, Ханын материалын 3000 айлын орон сууцжуулах төслийн 1800 өрх/.
7. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиг үүрэг бүхий эко аж үйлдвэрийн паркийн дэд бүтцийг барих “Эмээлт эко аж үйлдвэрийн парк-дэд бүтэц” төслийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.
8. Хотын баруун болон зүүн чиглэлийн авто замын орц, гарцын нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлэх авто зам, замын байгууламжийн төслийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
9. Толгойтоос Амгалан хүртэл Энхтайваны өргөн чөлөө дагуу 19.4 км урт Их багтаамжийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл “Метро” төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.

10. Толгойтоос Ард Аюушийн өргөн чөлөө, Их тойруу Их хүрээ өргөн чөлөө хүртэлх 13.2 км урт "Тусгай замын автобус (BRT)" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.
11. Хотын гол гудамж замын сүлжээг шинэчлэх 24.79 км, "Нэгдүгээр тойрог зам" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.
12. Төвлөрсөн хогийн цэгт хоногт 1500 тн хог шатааж 34 МВт эрчих хүч үйлвэрлэх хүчин чадалтай "Хог шатааж, эрчих хүч үйлдвэрлэх" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.
13. Хоногт 250 м3 лагийг усгүйжүүлэн хатааж, шатаах хүчин чадалтай "Лаг шатаах үйлдвэр" төслийг хэрэгжүүлнэ.
14. Болзошгүй үерийн эрсдэлтэй байршуулуудад үер, хөрсний уснаас хамгаалах далан, суваг, шугам, хөв цөөрөм барих "Улаанбаатар хотын үерийн эрсдэлийг бууруулах" төслүүдийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлж эхэлнэ.
15. Үерийн эрсдэлээс урьдчилсан сэргийлж, гадаргын 125'000 м3/хоног хүчин чадалтай эх үүсвэр барих "Туул усан цогцолбор" төслийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл хангана.
16. Нийслэл хотын тусгай чиг үүргийг гүйцэтгэх Хүннү дагуул хотыг байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

НЭГ. БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Улаанбаатар "20 минутын хот" буюу нийгмийн дэд бүтцийн хүртээмжийг зохистой түвшинд хүргэх бодлого, төлөвлөлтийг боловсруулж, төвлөрлийг задлан шинээр байгуулагдах 14 хот, 42 нэгж хорооллыг хөгжүүлж иргэд өөрийн оршин суух газраасаа 20 минутын зайд нийгмийн суурь үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлнэ.

Улаанбаатар "20 минутын хот"

1.1. Улаанбаатар "20 минутын хот" үзэл баримтлалын дагуу иргэд өөрийн оршин суух газраасаа 20 минутын зайд нийгмийн суурь үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлнэ.

1.1.1. Хот байгуулалт болон холбогдох салбарын хууль, журам, норм, дүрэм, стандартын хэрэгжилтэд нэгдсэн дүн шинжилгээ хийж, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

1.1.2. "Нийслэл Улаанбаатар хотыг 2040 он хүртэл хөгжүүлэх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө", "Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө"-г боловсруулж батлуулна.

1.1.3. "Нийслэл Улаанбаатар хотыг 2040 он хүртэл хөгжүүлэх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө"-ний дагуух хот байгуулалтын бусад баримт бичиг, салбаруудын мастер төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.

1.1.4. Нийслэл Улаанбаатар хотыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн сангуудыг байгуулж, хөрөнгө оруулалт татах замаар сангуудын эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэн хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлнэ.

Олон төвт хот

1.2. Хот, суурин газрыг дахин төлөвлөн хөгжүүлж, төвлөрлийг сааруулах замаар иргэдийн амьдрах орчныг сайжруулна.

1.2.1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу төлөвлөлтийн нэгж хорооллын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, "Нэг төвт хотоос олон төвт хот"-ын тогтолцоог бүрдүүлнэ.

1.2.2. Багануур дүүргийг уул уурхай, хүнд, хөнгөн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ бүхий аж үйлдвэрийн, Налайх дүүргийг хүнс, хөнгөн үйлдвэрлэл, барилгын материалын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, ачаа тээврийн логистик төв бүхий аж үйлдвэрийн улсын зэрэглэлтэй хот болгон хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.3. "Налуу-Ухаа" барилгын материал, хүнд хөнгөн үйлдвэрлэл, тээвэр логистикийн, "Агросити" хүнсний нарийн ногоо, хүлэмжийн аж ахуйн кластер бүхий эдийн засгийн тусгай бүс болгон хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.4. "Хүннү" хотыг Нийслэл хотын тусгай чиг үүргийг гүйцэтгэх хүрээнд төрийн захиргаа, их дээд сургууль, тээвэр логистик, аялал жуулчлал, санхүүгийн төрөлжсөн дагуул хот болгон хөгжүүлнэ.

1.2.5.Дамбадаржаа, Дэнжийн мянга, Толгойт, Шархад, Яармаг дэд төвүүдийн инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.

1.2.6.Шархад, Дамбадаржаа, Толгойт дэд төвүүдийг орон сууцжуулах төслийг эхлүүлнэ.

1.2.7."Улаанбаатар хотын орлогод нийцсэн 712 айлын ногоон орон сууц төсөл"-ийг үргэлжлүүлж, "Баянголын ам түрээсийн орон сууцны хороолол барих төсөл"-ийн барилга угсралтын ажлыг дуусгана.

1.2.8."Эко хороолол ба орлогод нийцсэн орон сууцны сан"-г байгуулж, дэд төвүүдэд ногоон орон сууцны төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.9.Шинэ суурьшлын бүсүүдэд орон сууцны төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.10.Хотын хөгжлийн индексийн суурь анхдагч мэдээллийн боловсруулалтыг сайжруулж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.

1.2.11.Иргэдийн амьдрах орчны хүртээмжийг хангахад чиглэсэн хотын стандартыг батлан мөрдүүлнэ.

1.2.12.Гэр хорооллын газрыг дахин төлөвлөн барилгажуулах төслийн хүрээнд инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцээр бүрэн хангагдсан орон сууцны хорооллыг барьж, 13'280 өрхийн орон сууцыг ашиглалтад оруулна.

1.2.13.Ашиглалтын шаардлага хангахгүй нийтийн зориулалттай орон сууцны барилгыг буулган шинээр барилгажуулж, 800 өрхийн орон сууцыг стандартын шаардлагад нийцүүлнэ.

1.2.14.Ашиглалтын шаардлага хангахгүй нийтийн зориулалттай орон сууцны барилгыг буулган шинээр барилгажуулах төслийн хүрээнд чөлөөлсөн газрыг нийтийн хэрэгцээнд авч авто зам өргөтгөн, ногоон байгууламж, амралт зугаалгын бүс шинээр бий болгоно.

1.2.15.Улаанбаатар хотын газар хөдлөлтийн эрсдэлийн үнэлгээ хийнэ.

1.2.16.Барилга байгууламжийн бат бэх, найдваржилтын төлөв байдалд үнэлгээ хийж, паспортжуулан хүчитгэлийн зураг төслийг боловсруулна.

1.2.17.Алслагдсан гэр хороололд хэсэгчилсэн болон бие даасан дэд бүтцийн хангамжийг нэвтрүүлж, амины орон сууцны хороолол, газар шинэчлэн зохион байгуулах хэлбэрээр гэр хорооллын бүсийн орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.2.18.Гэр хорооллын бүсэд эрчим хүчний хэмнэлттэй ногоон санхүүжилтийн шаардлагад нийцсэн бие даасан инженерийн шийдэлтэй загвар хорооллыг төр хувийн хэвшил, олон улсын байгууллагын түншлэлд үндэслэн барьж ногоон пассив барилгад шилжих өрх, аж ахуйн нэгжид ногоон орон сууцны зээл, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ.

1.2.19.Гэр хороолол, дэд төв, дагуул хотуудад орон сууц барьсан аж ахуйн нэгжид дэмжлэг үзүүлнэ.

1.2.20.Нийтийн зориулалттай орон сууцны цахилгаан шат, дээвэр, фасад, инженерийн шугам сүлжээг өргөтгөн шинэчилж иргэдийн ая тухтай орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.2.21.Нийтийн эдэлбэр газрын байршлыг тогтоож, хамгаалан нийтийн эзэмшлийн амралт, зугаалга, биеийн тамирын зориулалттай болон цэцэрлэгт хүрээлэн, ногоон байгууламж бүхий газрын хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

1.2.22.Цагдаа, түргэн тусламж, гал унтраах, аврах ажиллагаа шуурхай хүрэх, нэвтрэх боломжийг бүрдүүлж гэр хороолол болон зуслангийн бүсийн орц, гарц, орон сууцны хороолол дундах газар, нийтийн эзэмшлийн зам, талбайн газрын зөрчлийг арилгана.

1.2.23.Төлөвлөлтийн дагуу баригдаагүй орон сууцны хотхон, хорооллыг дахин шинэчилж, авто зогсоол, ногоон байгууламж, сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.2.24.Улаанбаатар хотын газар зүйн мэдээллийн системд суурилсан хот байгуулалтын "Хотын нэгдсэн мэдээллийн дата төв"-ийг байгуулан нээлттэй ашиглана.

1.2.25."Иргэн хуулийн этгээдэд зориулсан газрын удирдлагын нэгдсэн цахим систем"-д нэмэлт хөгжүүлэлт хийнэ.

1.2.26. АХБ-ны санхүүжилтээр "Хүннү хотын ногоон, уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй дэд бүтэц бүтцийг хөгжүүлэх төсөл"-ийг хэрэгжүүлж эхэлсэн байна.

Инженерийн дэд бүтэц

1.3. Инженерийн дэд бүтцийн бодлогын баримт бичиг боловсруулж, эх үүсвэр, шугам сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, төвлөрөл ихтэй хэсгийн шугам сүлжээг нэгдсэн байдлаар хонгилын системд шилжүүлэх замаар тасралтгүй найдвартай байдлыг ханган иргэдийн амьдрах орчныг сайжруулна.

1.3.1.Багануур дүүрэгт 400 МВт-ын дулааны цахилгаан станц, Багануур-Улаанбаатар чиглэлийн 130 км 220 Кв-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих төслийг эхлүүлнэ.

1.3.2.Улаанбаатар дэд станцын хүчин чадлыг 2х200 МВА болгон тоноглон шинэчлэх, Парк, Дамбадаржаа, Баянхошуу, Их наран дэд станц, 110 кв-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамуудыг барьж дамжуулах сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

1.3.3.Цахилгаан хангамжийн түгээх сүлжээг шинэчилж, шинээр хуваарилах байгууламж, дэд өртөө барьж, гэрэл цахилгаангүй болон хүчдэлийн уналттай өрхийг цахилгаан эрчим хүчээр хангана.

1.3.4.Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрүүдийг тархмал хэлбэрээр гэр хороололд суурилуулах төслийг хэрэгжүүлнэ.

1.3.5. Дулаан хангамжийн гол болон орон сууцны хорооллын төвлөрсөн шугам сүлжээ, насос станцыг өргөтгөн шинэчилж, шинээр барьж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.6. Сэлбэ болон Дамбадаржаа дэд төвийн бүтээн байгуулалтын хүрээнд хийн түлшний 93МВт хүчин чадал бүхий дулааны станцыг төвлөрсөн сүлжээтэй хосолмол ажиллагаатай нөхцөлөөр ашиглалтад оруулж, орон сууцны 7 дугаар хороолол болон Дэнжийн мянга дэд төвийн дулаан хангамжийг шийдвэрлэнэ.

1.3.7. Төвлөрсөн дулаан хангамжийн системийн оргил ачааллын горимд ажиллах хийн тархмал эх үүсвэр болон алслагдсан суурьшлын бүсүүдэд дулааны станцуудыг үе шаттайгаар барина.

1.3.8. Налайх дүүргийн дулааны станцын шинэ эх үүсвэрийг барьж, дулааны хүчин чадлыг 216 МВт-аар нэмэгдүүлэх төсөлд дэмжлэг үзүүлнэ.

1.3.9 Хийн түлшний эх үүсвэрээр ажиллах дулааны хэсэгчилсэн эх үүсвэр барих, одоо ашиглагдаж байгаа уурын зуухнуудыг хийн түлшний эх үүсвэрт шилжүүлэх, гэр хорооллын утаагүй шахмал түлшний хэрэглээг үе шаттайгаар хийн түлшинд шилжүүлэх замаар дулаан хангамжийг шийдвэрлэж агаарын бохирдлыг бууруулна.

1.3.10. Үерийн эрсдэлийн хохирлын үнэлгээг боловсруулж, голуудын эргийн хамгаалалт 30 км далан, 100 км суваг, 4 байршилд усан сан, хөв, цөөрөм, 20 км хөрсний ус зайлуулах шугам сүлжээг барьж байгуулан үерийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.

1.3.11. Шинээр болон өргөтгөн шинэчлэх 257 км авто зам, замын байгууламжийг ус зайлуулах сүлжээтэй барьж байгуулан усанд автдаг байршлуудын тоог бууруулна.

1.3.12. Үер, усны эрсдэлтэй бүсийг тогтоож, үүнд өртөж байгаа гэр хорооллын айл өрхүүдийг нүүлгэн шилжүүлж чөлөөлөх, хөрсний усны нэвчилттэй байшин барилгуудын суурийн хийцлэлд хүчитгэсэн хамгаалалтыг хийх, голын ай сав газрын дагуу ус зайлуулах нэгдсэн сүлжээнд холбох, шүүрүүлэх худаг байгуулах зэрэг инженерийн шугам хоолойн нэгдсэн шийдэл гаргаж иргэдийн аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг сайжруулна.

1.3.13. “Хурын усны менежментийг сайжруулж, үерийн эрсдэлээс сэргийлэх дижитал нэгдсэн хяналт, удирдлагын төв” байгуулж, ашиглалт, үйлчилгээ болон үерийн үед ашиглах машин механизм, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг сайжруулна.

1.3.14. Ундны усны эх үүсвэрийн бүсийн дэглэмийг мөрдүүлж, Баруун эх үүсвэрийг ашиглалтад оруулна.

1.3.15. Ус хангамжийн шугам сүлжээг нэмэгдүүлэх, шинээр 4, төвлөрөл их 6 байршлын усан сан өргөтгөх, зөөврийн ус түгээх барилгуудыг төвлөрсөн сүлжээнд холбон ухаалаг төхөөрөмж суурилуулах замаар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.16.Ус хангамжийн шугамыг зэс хоолойгоор хийх тооцоо судалгааг боловсруулан үе шаттай хэрэгжүүлж, шуудуу ухалгүй доторлон шинэчлэх ажлыг үргэлжлүүлж, дэвшилтэт техник технологийг хөгжүүлнэ.

1.3.17.Гүний худгуудыг тоолууржуулах, лабораторийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, зөөврийн ус түгээх барилгуудыг төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбож, ухаалаг төхөөрөмж суурилуулан усны алдагдлыг бууруулж, хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

1.3.18.Улаанбаатар хотын Шинэ төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, Морингийн цэвэрлэх байгууламжийг өргөтгөх ажлыг эхлүүлэн зөөврийн бохир ус "Юүлэх станц" барьж цэвэрлэх байгууламжуудын найдвартай ажиллагааг хангана.

1.3.19.Хаягдал усыг дахин боловсруулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулж, цэвэрлэсэн усыг дулааны станц болон бусад зориулалтаар дахин ашиглах үйл ажиллагааг дэмжин хөгжүүлнэ.

1.3.20.Дагуул хот, гэр хорооллын бүсэд хэсэгчилсэн цэвэрлэх байгууламж, шугам сүлжээг барьж, Туул-1, Толгойт, Орбит, Цайз зэрэг коллектруудыг ашиглалтад оруулж, Улаанбаатар хотын Бохир усны шугам хоолойг шуудуу ухалгүйгээр доторлох, шинэчлэх технологийг нэвтрүүлэх төслийг хэрэгжүүлэн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.21.Байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлдэг үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагааг нэгдсэн хяналт, удирдлага, зохицуулалтаар хангах нэгжийг байгуулж, "Бохир усны шугам хоолойн засвар үйлчилгээ, удирдлага, шинэчлэлтийн чадавхыг бэхжүүлэх төсөл"-ийг хэрэгжүүлэн удирдлага, зохицуулалтыг сайжруулна.

1.3.22.Мэдээлэл холбооны нэгдсэн төвийг шинэ суурьшлын бүс, дэд төвүүдэд байгуулж, төрийн үйлчилгээг цахимжуулах суурь дэд бүтцийг бүрдүүлнэ.

1.3.23.Мэдээлэл холбооны худаг, сувагчлалын байгууламжийг өргөтгөн шинэчлэх, алслагдсан суурьшлын бүсүүдийг холбосон худаг, сувагчлалын байгууламжийг барьж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.24.Гол гудамж дагууд технологийн бус суурилуулсан шилэн кабелийг худаг сувагчлалын байгууламжид шилжүүлэх ажлыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

1.3.25.Насжилт өндөртэй дэд өртөө, гэрэлтүүлгийн байгууламжийн шугам тоноглол, хяналтын удирдлагын системд өргөтгөл шинэчлэл, иж бүрэн засвар хийж, өмчлөл, эзэмшил ашиглалтыг сайжруулна.

1.3.26. "Хүннү хотын ДЦС барих төсөл"-ийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлж, хотын дулаан, цахилгаан хангамжийн найдвартай эх үүсвэрийг бий болгоно.

Авто зам

1.4. Авто замын сүлжээ төлөвлөлтийг сайжруулан, авто замын хүртээмжийг нэмэгдүүлж түгжрэлийг бууруулна.

1.4.1. Авто замын үндсэн сүлжээний гол болон туслах гудамж, замыг хөгжүүлж, хөдөлгөөний ачаалал ихтэй уулзвар, огтлолцлын нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлэх хүрээнд 107 км шинэ зам барьж, 150 км замыг өргөтгөн шинэчилж, олон түвшний огтлолцол бүхий 5 гүүрэн байгууламж, 4 нүхэн гарцыг үе шаттайгаар барьж байгуулна.

1.4.2. “Иж бүрэн гудамж” төслийн хүрээнд нэгдсэн цогц төлөвлөлт бүхий гудамж, авто замыг 6 байршилд барьж байгуулна.

1.4.3. Уулзваруудын хөдөлгөөний зохион байгуулалтыг оновчтой болгон нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлж, 1231 км гудамж, замын засвар, арчлалтыг хэрэгжүүлнэ.

1.4.4. Явган болон моторт бус хөдөлгөөний аюулгүй байдал, хүртээмжийг сайжруулж, тасралтгүй замын сүлжээ, зорчилт хөдөлгөөнтэй уялдсан зогсоолын дэд бүтцийг барьж байгуулна.

1.4.5. Замын хөдөлгөөний удирдлагын төвийн системд хиймэл оюун ухаан, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, гэрлэн дохионы зохицуулалтыг нэгдсэн ухаалаг системээр зохицуулна.

1.4.6. Авто зогсоолуудын нэгдсэн бүртгэл, төлбөрийн ухаалаг системийг нэвтрүүлж, тээврийн хэрэгслийн газар дээрх, доорх, автомат олон давхар зогсоолуудыг дэвшилтэт техник, технологи хөгжүүлэх замаар шинээр барьж авто зогсоолын хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.4.7. Сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгийн орчимд замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулж, явган зорчигчдын аюулгүй, хүртээмжтэй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх цогц төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

Нийтийн тээвэр

1.5. Иргэдийн эрэлт, хэрэгцээнд суурилсан үйлчилгээний чанар, хүртээмж, найдвартай байдлыг хангах замаар хувийн авто машины хэрэгцээг багасгаж, нийтийн тээврээр зорчих зорчилтыг нэмэгдүүлнэ.

1.5.1.Нийтийн тээврийн хэрэгслийн үйлчилгээний чиглэл, сүлжээ, эгнээг оновчтой төлөвлөн эрэлтэд нийсэн нийтийн тээвэр, зорчих зогсоолыг хөгжүүлэн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5.2.Нийтийн тээврийн хэрэгслийн дундын болон эцсийн зогсоолын чанар, аюулгүй байдал, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх болон удирдлага, хяналтыг дэвшилтэт техник технологи ашиглан сайжруулж салбарын чадавхыг бэхжүүлнэ.

1.5.3.Цахилгаан автобусны цэнэглэх саравч зогсоолтой цэнэглэх дэд станцыг байгуулж, цахилгаан автобусны хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

1.5.4.Хотын зүүн, баруун хэсэгт олон улсын ачаа тээвэр, логистикийн бөөний худалдааны төв байгуулна.

ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Хот төлөвлөлт, хүн амын өсөлттэй уялдуулан нийгмийн суурь үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Эрүүл мэнд, биеийн тамир

2.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн боловсрол олгох, иргэдэд эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, зөв дадлыг хэвшүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмж болон спортын барилга байгууламжийн хүртээмжийг тус тус нэмэгдүүлнэ.

2.1.1. Хүүхдэд бага наснаас нь эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлж, өсвөр насныхны нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлнэ.

2.1.2. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, бүх нийтийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх замаар амьдралын зөв дадал хэвшлийг бий болгож, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчлөлийг бууруулна.

2.1.3. Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, илрүүлэх, хянах, тандах, эмчлэх үйл ажиллагааг сайжруулж, эмчилгээний хамрагдалтыг 98 хувьд хүргэж, товлोलт дархлаажуулалтын хувийг нэмэгдүүлэх замаар тарилгаар сэргийлэгдэх халдварт өвчний тохиолдлыг бууруулна.

2.1.4. Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, сэргийлж болох өвчлөл, эндэгдлийг бууруулах арга хэмжээг зохион байгуулна.

2.1.5. Иргэд оршин суугаа газраасаа 20 минутын зайд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээг авах боломжийг бүрдүүлж, тусламж үйлчилгээний хүртээмж, нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.6. Эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний нийгмийн баталгааг хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.1.7. Нийслэлийн иргэдийг биеийн тамир, спортын дасгал хөдөлгөөнөөр тогтмол хичээллэх боломжийг бүрдүүлж, бие бялдрын хөгжил, чийрэгжүүлэлтийн түвшин тогтоох сорилд хамрагдсан иргэдийн бие бялдрын түвшний суурь үзүүлэлтийг 5 хувиар өсгөнө.

2.1.8. Үндэсний болон орчин үеийн спортын төрлүүдийн хөгжлийг дэмжиж, нийслэлийн иргэдийн дунд зохион байгуулах уралдаан, тэмцээн, наадмын төрөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн, өндөр зэрэглэлийн тамирчдын залгамж халааг бэлтгэх замаар суурь үзүүлэлтийг 5 хувиар ахиулна.

2.1.9. Нийслэлийн иргэдийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, спортын барилга байгууламжийн хүртээмжийг 1000 хүнд 70 м²-т хүргэж нэмэгдүүлнэ.

2.1.10 Нийслэлийн эрүүл зүйн лабораторийг бий болгож, хүнс, гоо сайхан, ахуйн бүтээгдэхүүн, орчны аюулгүй байдлын лабораторид суурилсан тандалт, үнэлгээ, хяналтыг хэрэгжүүлэн, эрсдэлт хүчин зүйлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ.

2.1.11 Сэтгэц-нийгмийн сэргээн засах төвүүдийг байгуулан донтох эмгэгтэй иргэдэд үзүүлэх тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж, архи, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх бодисын донтох эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.1.12 Эмнэлгийн зөөлөн эдлэл, угаалга-халдваргүйтгэлтийн төвийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр байгуулна.

Боловсрол

2.2. Хүүхэд бүр чанартай боловсролыг тэгш, хүртээмжтэй эзэмших нөхцөлийг бүрдүүлж, суралцагчийн хөгжлийг бүх талаар дэмжинэ.

2.2.1.Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын барилгыг шинээр барих, өргөтгөх замаар цэцэрлэгийн бүлэг дүүргэлтийг бууруулна.

2.2.2.Гэрт ойр ерөнхий боловсролын сургуулиудыг үе шаттай байгуулж, барилгын ашиглалт, ачааллын коэффициентыг 0.04-өөр бууруулна.

2.2.3. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн сургалтын хэрэглэгдэхүүн тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлж, суралцагчдын суралцах нөхцөлийг сайжруулна.

2.2.4.Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн их засвар, дулаан техникийн шинэчлэлийн төслийг хэрэгжүүлж, сургалтын орчныг сайжруулна.

2.2.5.Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээг суурь түвшнээс 4 хувиар ахиулна.

2.2.6.Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын үйл ажиллагааг бүх талаар дэмжин ерөнхий боловсролын сургуулийн орчин дахь хүүхдийн хөгжил, хамгааллын үнэлгээг суурь түвшнээс 2.4 хувиар ахиулна.

2.2.7.Бүс нутгийн онцлог, суралцагчдын эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн төрөлжсөн ахлах сургуулийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2.2.8.Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагч англи хэлийг эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлэх, дижитал шилжилт, технологийн өөрчлөлттэй уялдуулан роботын боловсрол олгох үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

2.2.9.Багшийн гурван тулгуурт бодлогын хүрээнд орон нутгийн онцлогт тулгуурлан "Сайн багшийг таны дэргэд" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.2.10. Боловсролын сургалтын байгууллагын хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хүнс ханган нийлүүлэх үйл ажиллагааг үе шаттай либералчилж, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг дэмжих замаар нэгдсэн тогтолцоонд шилжүүлж эрүүл, баталгаат хоол хүнсээр хангана.

2.2.11.Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүн нэмэлтээр олгож, хүүхдийн ясны бүтэц, өсөлт хөгжлийг дэмжих “Сүү” хөтөлбөрийг хамтын санхүүжилтээр хэрэгжүүлнэ.

2.2.12.Боловсролын сургалтын байгууллагын багш, ажилтныг урамшуулах, нийгмийн баталгааг хангахад төр хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран дэмжлэг үзүүлнэ.

2.2.13.Боловсролын үйлчилгээний чанар, тэгш хүртээмжийг сайжруулах зорилгоор хүн амын тоо, орон нутгийн онцлогийг харгалзан ерөнхий боловсролын сургуулийг оновчтой төлөвлөж, төвлөрлийг сааруулна.

2.2.14.“Сургууль хүрэх зам” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, сургуулийн орчны болон гэр-сургууль хүртэлх замын аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Нийгмийн халамж, хөдөлмөр эрхлэлт

2.3. Бүсийн хөгжлийн зорилттой уялдуулан зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

2.3.1.Нийгмийн харилцаанаас тусгаарлагдсан эрсдэлт нөхцөлд байгаа иргэдийг эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн болон нийгмийн хамгааллын цогц үйлчилгээнд хамруулж, хөдөлмөр эрхлэх, тогтвортой орлоготой болгох замаар нийгэмшүүлэх, бие даан амьдрахад дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3.2.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг нийгмийн харилцаанд тэгш, хүртээмжтэй оролцох боломжийг нэмэгдүүлж, барилга байгууламж, явган хүний зам, гэрлэн дохиог олон улсын стандартад нийцүүлэн өөрчилнө.

2.3.3.Ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээг хөгжүүлж, ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин, хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлнэ.

2.3.4.Залуучуудыг бизнес эрхлэх сургалт, арга хэмжээнд хамруулан, гарааны бизнес эрхлэлтэд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3.5.Оюутан, залуучуудыг цагаар хөдөлмөр эрхлэх боломж нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.3.6.Худалдаа үйлчилгээ, аялал жуулчлалын зориулалт бүхий тусгай бүс, төрөлжсөн байршлуудад үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулах бичил, жижиг дунд, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг дэмжин ажлыг байрыг нэмэгдүүлнэ.

2.3.7.Нийслэлийн хэмжээнд ажлын байр бий болгож буй аж ахуйн нэгж байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлж, төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлнэ.

2.3.8.“Зорилтот өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, амьжиргааг дээшлүүлэх хөтөлбөр”-ийг нийслэлийн хэмжээнд хэрэгжүүлнэ.

2.3.9.Бага насны хүүхэдтэй эцэг, эх болон ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асарч хөдөлмөр эрхэлж чадахгүй байгаа иргэдэд уян хатан цагаар ажиллах, хөдөлмөр эрхлэх боломж бүрдүүлж, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоотойгоор асрахуйн эдийн засгийн тогтолцоог хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

Соёл урлаг

2.4. Үндэсний агуулга бүхий соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, хотын соёлыг дээдэлсэн иргэнийг төлөвшүүлнэ.

2.4.1.Түүх соёлын өвийг бүртгэлжүүлж, түүх соёлын дурсгалт газруудыг хамгаалалтад авч, засварлан тохижуулж, соёл, амралт, аялал жуулчлалын бүс болгон соёлын аялал жуулчлалыг дэмжинэ.

2.4.2.Гандантэгчилэн хийд орчмыг тохижуулж "Далх, Тасганы дэнжийн Үндэсний соёлын өвийн дурсгалт газар" агуулгаар хөгжүүлж, "Буддын шашны соёлын өвийн цогцолбор" болгоно.

2.4.3.Улаанбаатар хотын музей, Улаанбаатар театр, Улаанбаатар хотын нийтийн төв номын сан, Соёлын төв өргөөг засварлан тохижуулж, олон нийтийн тав тухтай үйлчлүүлэх орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.4.4.Соёл, спорт, аялал жуулчлалын "Улаанбаатар брэнд"-ийг бий болгож, гадаад, дотоодын жуулчдад зориулсан соёл, урлагийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэмэгдүүлнэ.

2.4.5.Дэлхийн бүтээлч хотуудын сүлжээнд нэгдсэн хотуудтай хамтран ажиллаж, гар урлал, кино дуу, дүрсний урлаг, дүрслэх урлаг, дуу хөгжим, дизайн зэрэг салбаруудын эдийн засгийг тэлнэ.

2.4.6. Хотын соёлыг дээдэлсэн, хариуцлагатай иргэнийг төлөвшүүлнэ.

2.4.7. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, соёл, урлагийн шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгох, түгээн дэлгэрүүлэхийг дэмжинэ.

Гэр бүл, хүүхэд, залуучууд

2.5. Хөгжлөөс хэнийг ч орхигдуулахгүй байх зарчмыг баримтлан хүүхэд, гэр бүл, залуучуудын хөгжлийг дэмжиж, идэвхтэй, бүтээлч иргэнийг төлөвшүүлж, Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын Хүүхдийн сангийн "Хүүхдэд ээлтэй хот" санаачилгыг дэмжинэ.

2.5.1.Гэр бүлийн хөгжлийн цогц үйлчилгээний төвийг нутаг дэвсгэрийн нэгж бүрд төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр ажиллуулж, гэр бүлийн боловсрол олгох, сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх, гэр бүлийн гишүүдийн ёс зүйн хариуцлагыг дээшлүүлж, хөгжих орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.5.2.Нутаг дэвсгэрийн нэгж бүрд байх нийгмийн хамгааллын нэг цэгийн үйлчилгээний төвөөр дамжуулан хүүхэд хамгааллын цогц үйлчилгээг үзүүлж хүүхдийн хамгаалуулах эрхийг хангана.

2.5.3.Аж ахуйн нэгж, байгууллагын дэргэдэх эцэг эхийн зөвлөл, хүүхдийн өөрөө удирдах байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжиж, тэдгээрээс гарах санал санаачилгыг нутаг дэвсгэрийн Хүүхдийн төлөө зөвлөл, шийдвэр гаргах түвшинд хүргэж хүүхдийн нийгмийн амьдралд оролцох эрхийг хангана.

2.5.4.Өсвөр үе, залуучуудын сөрөг зан үйл, хорт зуршил, үе тэнгийн дээрэлхэлт, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хувь хүний хөгжлийг дэмжих сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулна.

2.5.5.Залуучуудын сайн дурын, хүмүүнлэгийн ажил болон шийдвэр гаргах түвшинд оролцох оролцоог дэмжиж, зорилтот бүлгийн залуучуудад амьдрах ухааны чадвар эзэмшүүлэх, нийгэмшүүлэхэд хамтран ажиллана.

2.5.6.Төв цэнгэлдэх хүрээлэнг 4 улирлын турш ашиглах боломжтой, орчин үеийн спорт цогцолбор, амралт чөлөөт цагийн төв болгон хөгжүүлж, залуучуудын спорт, соёлын арга хэмжээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.5.7."Хүүхдийн төлөө За бол заавал хийе" үндэсний хөдөлгөөнийг нийслэлийн хэмжээнд зохион байгуулна.

2.5.8.Хүүхдийн хөгжлийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр олон улсын жишигт нийцсэн спорт, шинжлэх ухаан-технологийн "Хүүхдийн ордон – II, III"-ыг байгуулна.

ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Хотын эдийн засгийн суурийг бэхжүүлж, төсвийн бус эх үүсвэрээр хөрөнгө оруулалтыг бүрдүүлэн төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг дэмжинэ.

Санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлого

3.1 Нийслэлийн эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах хүрээнд төсвийн оновчтой бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.1.1. Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын төсвийн худалдан авалтыг эдийн засгийн нөөц, улирлын онцлогт нийцүүлэн төлөвлөх замаар төсвийн урсгал зардлын тэлэлтийг хязгаарлаж, төсвийн зардлын үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын эрэмбэ, дарааллыг хиймэл оюун ухаанд суурилан оновчтой тодорхойлж, хөгжлийн бүтээн байгуулалтад чиглэсэн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.1.3. Гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдийн зардал, үр ашгийн тооцоолол хийж, эдийн засгийн үр ашигтай төслүүдийг санхүүжүүлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Төсвийн санхүүжилтийн шинэ эх үүсвэр

3.2. Улаанбаатар хотын хөгжлийн томоохон төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх санхүүжилтийн шинэ эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, татварын хамрагдалт, өмчийн ашиглалтыг сайжруулна.

3.2.1. Гадаад, дотоодын зах зээлд нийслэлийн үнэт цаасыг хугацаанаас нь өмнө худалдан авах, дахин санхүүжүүлэх арга хэмжээг авч өрийн удирдлагын зохистой бодлогыг хэрэгжүүлэх замаар Улаанбаатар хотын хөгжлийн томоохон төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлнэ.

3.2.2. Нэн тэргүүн ээлжид шийдвэрлэх шаардлагатай тулгамдсан төсөл, арга хэмжээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

3.2.3. Хиймэл оюун ухаан, блокчейн болон газар зүйн мэдээллийн системд суурилсан газар, үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэл, үнэлгээ, татвар, төлбөрийн нэгдсэн системийг хөгжүүлж татварын бодлогын тогтвортой байдлыг хангана.

3.2.4. Төсвийн орлого төвлөрүүлэгч байгууллагуудын орлогыг нэгдсэн системд бүртгэлжүүлж, ил тод байдлыг хангах замаар хяналтыг сайжруулна.

3.2.5. Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн өмчийн мэдээллийг нэгтгэн боловсруулах их өгөгдлийн системийг хөгжүүлэн, бүтэц, эдийн засгийн зорилтод түвшинг оновчтой тодорхойлж, орон нутгийн өмчийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах замаар үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.

Үйлдвэрлэл, инновац

3.3. Улаанбаатар хотыг үйлдвэрлэл, инновацын төв болгон төрөлжүүлэн хөгжүүлж, жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжинэ.

3.3.1.Багануур, Багахангай, Налайх, Эмээлт дэх үйлдвэрлэл, технологийн паркийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.

3.3.2.Багануур, Налайх, Багахангай дүүрэгт хүнд үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийг дагалдах бусад үйлдвэрийн хамт байгуулах хувийн хэвшлийг дэмжинэ.

3.3.3.Эмээлт эко аж үйлдвэрийн паркт арьс ширний үйлдвэрүүдийг нүүлгэж, үйлдвэрүүдийн өрсөлдөх чадварыг дэмжинэ.

3.3.4.Улаанбаатар хотод гарааны бизнес эрхлэгч, инновац, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.

3.3.5.Төр, хувийн хэвшил, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын хамтын ажиллагаанд түшиглэсэн инновацын төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.

3.3.6.Инновацын төв, бүтээгчдийн талбарыг байгуулж инновацын экосистемийг хөгжүүлнэ.

3.3.7.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг чадавхжуулах зорилгоор олон улсын байгууллагуудтай хамтарснаар дотоодын үйлдвэрлэл үйлчилгээг гадаадын орнуудад таниулах зах зээлд өрсөлдөх чадварыг бий болгоно.

3.3.8.Бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх зээлийн бүтээгдэхүүнийг боломжит түвшинд нэмэгдүүлж, зорилтот салбаруудад чиглүүлнэ.

3.3.9.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуй нэгж байгууллагуудын борлуулалтын бодит орлогыг нэмэгдүүлэхийн тулд олон улсын үзэсгэлэн худалдаанд оролцуулах.

3.3.10.Улаанбаатар хотын тээвэр логистикийн нэгдсэн терминалыг Хүннү хотод барьж эхлүүлнэ.

Аялал жуулчлал

3.4. Улаанбаатар хотын онцлог бүхий аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, зорин ирэх жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх, жуулчдын ая тухтай аялах, зорчих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.4.1.Жуулчдад зориулсан соёлын болон тусгай сонирхлын аялал жуулчлалын арга хэмжээнүүдийг тогтмол зохион байгуулж аяллын шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгоно.

3.4.2.Албан бизнес болон өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, аялал жуулчлалын улирлын хамаарлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.4.3.Худалдаа, үйлчилгээ, аялал жуулчлалын зориулалт бүхий төрөлжсөн явуулын үйлчилгээг бий болгож, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжин ажиллана.

3.4.4.Улаанбаатар хотын аялал жуулчлалын сурталчилгаанд дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, контент бэлтгэн, гадаад дотоодод түгээн сурталчилна.

3.4.5.Улаанбаатар хотыг олон улсад сурталчлах чиглэлээр гадаад хамтын ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

3.4.6.Гадаад, дотоод хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд, дэлхийд алдартай аялагч, нөлөөлөгчдийг урин Улаанбаатар хотын аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сурталчилна.

3.4.7.Богд хааны ордон музей, "Кино үйлдвэр" орчим зэрэг хотын түүх, соёлын өвийг хамгаалан, төрөлжүүлэн хөгжүүлнэ.

3.4.8.Нийслэлийн Засаг даргын дэргэдэх оюутны шигшээ багийг спортын 8-аас доошгүй төрлөөр байгуулж, тамирчин, дасгалжуулагч нарыг томилно.

Хүнс, хөдөө аж ахуй

3.5. Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарыг хөгжүүлж, хүнсний бүтээгдэхүүний бүх үе шатанд эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, хүнсний бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангуулах хяналтыг сайжруулж, нийслэлийн хүн амыг эрүүл, аюулгүй хүнсээр хангана.

3.5.1."Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжиж, иргэдийг хямд, чанартай, эрүүл, аюулгүй дотоодын хүнсний бүтээгдэхүүнээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.2."Агросити" 45,000 тонн хүнсний нарийн ногоо хураах, хүлэмжийн аж ахуйн кластер бүхий эдийн засгийн тусгай бүсийн үйл ажиллагааг эхлүүлнэ.

3.5.3.Хүнс, нарийн ногоо, жимс, жимсгэнэ, мах, махан бүтээгдэхүүнийг боловсруулах, хадгалалт, борлуулалтын цогцолбор төвүүдэд нийт 50,000 тонн багтаамжтай агуулах байгуулах бэлтгэл ажлыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд шийдэж, иргэдийг эрүүл, баталгаат хүнсээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.4.Нийслэлийн мал аж ахуй эрхлэхийг зөвшөөрсөн бүсэд эрчимжсэн аж ахуйн үйлдвэрлэлийг ашиг шимийн чиглэлээр төрөлжүүлэн кластер хэлбэрээр хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

3.5.5.Эх орны болон импортын хүнсний бүтээгдэхүүний хадгалалт, тээвэрлэлт, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний стандартыг хангуулж, иргэдийг эрүүл аюулгүй хүнсээр хангагдах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.6.Газар тариалан, хүлэмжийн аж ахуйн тариалалт, хадгалалт, борлуулалт, түгээлтийн сүлжээнд ургамлын эрүүл ахуй, хорио цээрийн шаардлагыг хангуулж хэрэглэгчдэд чанартай бүтээгдэхүүн нийлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.7.Хүнсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ, тандалт судалгаанд олон улсын стандартад нийцсэн арга зүйг нэвтрүүлэн, хүнсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээг сайжруулна.

3.5.8.Хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор хүнсний зориулалтын бус савны хэрэглээг бууруулна.

3.5.9.Мал аж ахуй эрхлэхийг хориглосон бүсээс мал бүхий 297 өрхийн 9031 толгой малыг гаргана.

3.5.10.Нийслэлийн хүн амын хүнсний аюулгүй байдлыг ханган, лабораторийн тоног төхөөрөмжийг сайжруулан итгэмжлэлийн хүрээг өргөтгөж, оношилгоо, тандалт шинжилгээ, хүнсний аюулгүй байдлыг лабораторийн барилгыг шинээр бариулах бэлтгэл ажлыг хангана.

3.5.11.Мал, амьтны гоц халдварт, халдварт, шимэгчтэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, тандалт шинжилгээ хийх, оношлох, эмчлэх, тэмцэх, гэрийн тэжээвэр амьтныг бүртгэлжүүлж, эрүүлжүүлэх, хяналт тавих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.5.12.Мал, амьтны гаралтай хүнсний болон хүнсний бус түүхий эд, бүтээгдэхүүний дээжид шинжилгээ хийж баталгаажуулах, мал, амьтны гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүнээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа эрхэлж буй иргэн, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаанд Махны техникийн зохицуулалтыг бүрэн нэвтрүүлнэ.

3.5.13.Хүнсний хангамжийн бодлогын хүрээнд стандартын шаардлага хангасан хадгалалт, тээвэрлэлт, үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, нөөцийн мах болон хүнсний ногооны тогтвортой нийлүүлэлтийн сүлжээ, зориулалтын агуулахыг бүрдүүлнэ.

ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Байгаль орчныг хамгаалж нөхөн сэргээн, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангасан хот болно.

Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлт

4.1. Байгалийн унаган төрх, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангана.

4.1.1. Байгаль орчны хамгаалах, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, бүс, дэглэм тогтоох, орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах шаардлагатай газар нутгийг ангилал тус бүрээр бүрэн хамгаалалтад авна.

4.1.2. Байгалийн нөөц, баялаг, даацад нь тохируулан зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах хяналтыг сайжруулна.

4.1.3. Экологийн коридор байгуулах, амьтан, ургамлын төрөл зүйлийг нутагшуулах, хамгаалж, нөхөн сэргээнэ.

4.1.4. Ойжуулах, ойн тэлэлт ургалтыг дэмжих, нөхөн сэргээх, хамгаалах замаар ойгоор бүрхэгдсэн талбайг нэмэгдүүлж, "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөнийг үргэлжлүүлнэ.

4.1.5. Ойн гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх халз зурвасыг сэргээж, нэмэгдүүлнэ.

4.1.6. Хур бороо, цас, мөсний усыг хуримтлуулж хөв цөөрөм, усан сан байгуулна.

4.1.7. Уул уурхай, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны улмаас бохирдсон, доройтсон, эвдэрсэн газар, газрын хэвлийг хоргүйжүүлэх, нөхөн сэргээх, хамгаалах ажлын үр дүнг дээшлүүлж, хариуцлагатай үйл ажиллагааг хэвшүүлнэ.

4.1.8. Хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах арга хэмжээг эрчимжүүлж, ялгарлыг хэмжих, тайлагнах, баталгаажуулах тогтолцоог бүрдүүлэн хөгжүүлж, нүүрстөрөгчийн кредитэд хөрвүүлэх замаар дотоодын болон олон улсын нүүрстөрөгчийн зах зээлээс санхүүжилт татах боломжийг нэмэгдүүлнэ.

Агаар, дуу чимээний бохирдол

4.2. Агаар, орчин бохирдуулагч эх үүсвэрийг бууруулж, байгальд ээлтэй хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

4.2.1. Гэр хорооллын айл өрхийн дулаан хангамжийг бусад эх үүсвэрт /төвлөрсөн дулаан, хий, сэргээгдэх эрчим хүч, цахилгаан болон бусад/ үе шаттай шилжүүлж, хатуу түлшний хэрэглээг бууруулж, амины сууцны дулаан алдагдлыг бууруулахад иргэд, олон нийтийн үүрэг, оролцоог нэмэгдүүлнэ.

4.2.2. Хагас коксон шахмал түлшний дотоодын үйлдвэрлэлийг төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны түншлэлийн хүрээнд байгуулж, нийслэлийн гэр хорооллын айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг дотоодод үйлдвэрлэсэн хагас коксон шахмал түлшээр тогтвортой хангана.

4.2.3. Авто тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй бохирдлын хэмжээг бууруулах, агаар болон чанарын хяналт, шинжилгээний чадавхыг сайжруулна.

4.2.4. Дуу чимээний түвшинг тодорхойлох судалгаа хийж, үр дүнд үндэслэн бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

4.2.5. Дотоод орчны агаарын чанарыг тодорхойлж, үр дүнд үндэслэн агаарын чанарыг сайжруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

4.2.6. Хийн түлшний хэрэглээний аюулгүй байдал, хангамж, хадгалалт, түгээлтийн дэд бүтцийн тогтолцоог хөгжүүлнэ.

4.2.7. Айл өрхийг угаарын хийн болон ахуйн хийн хэрэглээтэй холбоотой эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ.

4.2.8. Агаарын чанарыг сайжруулах 100–4200 кВт хүчин чадалтай уурын болон усан халаалтын зуухыг хий болон бусад байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологид үе шаттайгаар шилжүүлнэ.

Хөрсний бохирдол

4.3. Хөрсний бохирдлыг бууруулах ажлыг иргэдийн оролцоотойгоор цогц хэлбэрээр авч хэрэгжүүлнэ.

4.3.1. Улаанбаатар хотын хөрсний үржил шимийг хадгалж, хөрсний бохирдлыг бууруулан хүний эрүүл мэнд, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгална.

4.3.2. Арьс шир боловсруулах үйлдвэр, авто засвар, томоохон зах худалдааны төв зэрэг үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдээс үүдэлтэй хүнд металлын бохирдлыг бууруулна.

4.3.3. Оршуулгын салбарын хууль эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох замаар зохистой менежментийг бий болгоно.

Хог хаягдлын менежмент

4.4. Хог хаягдлын хэмжээг бууруулах төслүүдийг хэрэгжүүлж, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулна.

4.4.1. Эх үүсвэр дээр ангилан ялгалтыг нэмэгдүүлэх, дахин боловсруулалтыг дэмжих замаар хог хаягдлын менежментийг байгаль орчинд ээлтэй тогтолцоонд шилжүүлэх.

4.4.2. Хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх үйлчилгээнд технологийн шинэчлэл хийнэ.

4.4.3. Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийн лагийг байгальд ээлтэй аргаар устгах төсөл хэрэгжүүлнэ.

4.4.4.Хувийн хэвшилд суурилсан хог хаягдлын менежментийн тогтолцоонд шилжүүлнэ.

Ногоон байгууламж, тохижилт

4.5.Иргэд оршин суугаа газраасаа 400 метр дотор амарч, тухлах ногоон байгууламж бүхий тохилог орчныг байгуулж, иргэдийн ая тухтай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

4.5.1.Дүүрэг бүрд цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, бичил тохижилтыг нэмэгдүүлнэ.

4.5.2.Голуудын эргийн дагуу иргэд амарч зугаалах, спортоор хичээллэх ая тухтай орчныг бүрдүүлнэ.

4.5.3.“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги төлөвлөгөө, “Улаанбаатар хотын цэцэрлэгжүүлэлтийн мастер төлөвлөгөө”-тэй уялдуулан нэг хүнд ногдох ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

4.5.4.Хотын ногоон байгууламжийг хамгаалах, нэмэгдүүлэх, хотын соёлыг бүрдүүлэхэд иргэдийн оролцоотой хяналтын тогтолцоог бэхжүүлнэ.

4.5.5.Айл өрх хашаандаа мод тарих, ногоон байгууламж байгуулах, хур усыг цуглуулах технологийг нэвтрүүлж, ногоон байгууламжийн усалгаанд хэрэглэнэ.

ТАВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Иргэдийн оролцоог хангасан, авлигаас ангид, ил тод, үр нөлөөтэй, цахимжсан, хариуцлагатай, мэргэшсэн тогтвортой засаглалыг төлөвшүүлнэ.

Засаглалын шинэчлэлт

5.1. Нийслэл хотын засаглалын шинэчлэлийг хэрэгжүүлнэ.

5.1.1. Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудад удирдлагын тогтолцооны реформ хийх замаар засаглалын тогтолцоог оновчтой болгоно.

5.1.2. Нийслэлийн дунд, богино хугацааны бодлого, төлөвлөлт боловсруулж, батлах, нийслэлийн удирдлагын шийдвэр гаргах түвшинд мэргэжлийн холбоод, хувийн хэвшил, олон нийтээр хэлэлцүүлж, саналыг тусгах замаар оролцоог хангана.

5.1.3. Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг хэрэгжүүлж, нэгжийн удирдлагаас хотын удирдлагад чиг үүргийг шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

5.1.4. Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын хяналт, мониторингийн тогтолцоог сайжруулж, олон улсын үнэлгээний систем, стандартыг нэвтрүүлнэ.

5.1.5. Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн засаглал, ил тод байдлыг сайжруулна.

5.1.6. Төрийн зарим чиг үүрэг, ажил үйлчилгээг сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, олон улсын дэвшилтэт технологи нутагшуулах эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.

5.1.7. Төрийн хяналт шалгалтын давхардлыг арилгах, хараат бус, үр дүнтэй хяналтын тогтолцоог бүрдүүлж, хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.

5.1.8. Хяналт шалгалтын цахим системийг нэвтрүүлж, шаардлагатай мэдээллийн хүртээмж, ил тод байдлыг хангана.

5.1.9. Хяналтын чиг үүргийн байгууллагын харьяанд туршилт шинжилгээний дэвшилтэт технологи бүхий итгэмжлэгдсэн лабораторийг өргөжүүлж, чадамжийг дээшлүүлнэ.

5.1.10. Нийслэлийн харьяа байгууллагуудын албан хаагчдыг чадавхжуулах, ур чадварыг нэмэгдүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, ижил төстэй байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.

5.1.11. Гадаад хамтын харилцаатай хотуудтай харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа, төрийн албан хаагчдыг чадавхжуулах сургалтыг тогтмол зохион байгуулна

5.1.12.Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр (2023-2030 он), Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг (2024-2030 он) хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

5.1.13.Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үндэсний хөтөлбөр (2024-2030 он)-ийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

5.1.14.Дотоод аудиторруудад гадаад дотоодын тэргүүн туршлага нэвтрүүлэх сургалт зохион байгуулснаар мэргэжлийн мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлж, мэргэшсэн алба хаагчдыг бэлтгэсэн байна.

Цахим шилжилт

5.2.Технологийн дэвшилтэт шийдлүүдийг ашиглан төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, шуурхай, чирэгдэлгүй, цогц байдлаар хүргэж, ил тод, нээлттэй байдлыг хангасан цахим засаглалыг хэрэгжүүлнэ.

5.2.1.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудаас иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлж буй цахим үйлчилгээг Төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн системд шилжүүлэх.

5.2.2.Нийслэлийн үйлчилгээний нэгдсэн төвийн үйлчилгээг “ХУРДАН ЦЭГ”-ийн үйл ажиллагаатай уялдуулж, нэг цонхны үйлчилгээнд шилжүүлнэ.

5.2.3.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын үйлчилгээнд процессын дахин загварчлал хийж, үйлчилгээ авах хугацааг бууруулна.

5.2.4.Нутгийн захиргааны байгууллагуудын их өгөгдлийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлж, цахим технологийн шийдлээр салбар хоорондын уялдааг ханган, төрийн үйлчилгээний ил тод, нээлттэй байдлыг шинэ түвшинд гаргана.

5.2.5.Нийслэлийн хэмжээнд кибер аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.

5.2.6.Нийслэлийн харьяа байгууллагуудын мэдээллийн технологийн дэд бүтцийн хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлнэ.

5.2.7.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулж, кибер аюулгүй байдлыг ханган хяналт, хариуцлагын тогтолцоог сайжруулна.

5.2.8.Дүүргүүдэд “Салбар архив” байгуулах ажлыг эхлүүлж, иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлэх архивын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

5.2.9.Нийслэл дэх төрийн архив болон нутгийн захиргааны байгууллагуудын архивд хадгалагдаж буй цаасан суурьт баримтыг цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

5.2.10.Төрийн архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг олон улсын жишигт нийцүүлэн үе шаттай сайжруулна.

5.2.11.Нийслэлийн түүхэнд холбогдох архивын баримтыг судалгааны эргэлтэд оруулж, “Улаанбаатар хотын түүх судлал”-ыг хөгжүүлнэ

5.2.12.Хяналт шалгалтын цахим систем болон хиймэл оюун ухаанд суурилсан ухаалаг хяналтын тогтолцоог нэвтрүүлэх.

Батлан хамгаалах үйл ажиллагаа

5.3.Батлан хамгаалах бодлого, үйл ажиллагааг иргэдийн оролцоотой сурталчлан, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, эх орноо батлан хамгаалах бэлтгэл, бэлэн байдлыг нэмэгдүүлнэ.

5.3.1.Иргэдэд эх оронч үзлийг төлөвшүүлж, орон нутгийн хамгаалалтын бэлтгэл, бэлэн байдлыг сайжруулна.

5.3.2.Батлан хамгаалах бодлого, хууль тогтоомжийг иргэдийн оролцоотой сурталчилж, иргэн цэргийн харилцааг бэхжүүлнэ.

5.3.3.Сургалтын хөтөлбөрийн агуулгыг “Цэрэг эх оронч хүмүүжил”-ийн сэдвээр баяжуулан өсвөр үе, хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл хүмүүжил олгох олон талт арга хэмжээг зохион байгуулна.

5.3.4.Орон нутгийн хамгаалалтын үндсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, нөөцийн чадавхыг нэмэгдүүлнэ.

Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаа

5.4. Онцгой байдлын байгууллагын гамшгаас хамгаалах чадавхыг бэхжүүлж, аюулт үзэгдэл, ослоос аврах ажиллагааны хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

5.4.1.Хүн амын нягтрал ихтэй алслагдсан 5 байршилд Гал түймэр унтраах, аврах анги, Эрэн хайх аврах салбаруудыг шинээр байгуулах ажлыг зохион байгуулна.

5.4.2.Онцгой байдлын байгууллагын эрэх хайх, аврах, гал түймэр унтраах, техник, тоног төхөөрөмж, тусгай зориулалтын автомашин, багаж хэрэгслийн хангамжийг 20 хувиар нэмэгдүүлнэ.

5.4.3.Гамшгийн үеийн нэгдсэн харилцаа холбооны зохион байгуулалт, бэлэн байдлыг хангана.

5.4.4.Иргэд, олон нийтэд хүргэх гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх сургалт, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, Онцгой байдлын байгууллагын бие бүрэлдэхүүний үүрэг гүйцэтгэх чадавхыг сайжруулна.

5.4.5.Газрын тос болон шингэрүүлсэн шатдаг хийн бүтээгдэхүүний хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн норм дүрэм, стандартыг мөрдүүлж, галын аюулгүй байдлыг хангуулна.

Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах

5.5. Иргэдийн аюулгүй, амар тайван амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

5.5.1. Нийслэл хотын нийтийн эзэмшлийн гудамж, зам, талбайн камерын хяналтыг нэмэгдүүлэх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын гадна орчны камерыг "Теле хяналтын камерын нэгдсэн болон дэд төв"-д холбоно.

5.5.2. Нийслэлийн хэмжээнд зонхилон үйлдэгдэж байгаа залилах, хулгайлах, хүний эрүүл мэндийн эсрэг, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэргийн гаралтыг бууруулах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.

5.5.3. Цагдаагийн байгууллагын байр, барилга байгууламж, алба хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулах, автомашины парк шинэчлэлтийг хийж, техник, тоног төхөөрөмж, тусгай хэрэгслээр хангаж, хэлтэс, хэсгийн тоог нэмэгдүүлнэ.

5.5.4. Мансууруулах бодис, согтууруулах ундааны зохисгүй хэрэглээ түүнээс үүдэн гарах гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулна.

5.5.5. Гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажилд гадаад орны сайн туршлага, дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлнэ.

5.5.6. Цахим орчинд үйлдэгдэж буй гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулна.

5.5.7. Өсвөр насны хүүхэд, залуучуудын архи согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, утаат болон электрон тамхины хор хөнөөлийг ойлгуулах талаар сургалт, нөлөөллийн ажил, арга хэмжээг зохион байгуулах, хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

--o0o--

Нийслэлийн засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр өөрчлөлт оруулах саналын тоо

№	Бүлэг	Засах санал	Нэмэх санал	Хасах санал	Нийт
1	Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого	9	2	3	14
2	Хүний хөгжлийн бодлого	8	11	1	20
3	Эдийн засгийн бодлого	3	4	1	8
4	Ногоон хөгжлийн бодлого	5	5	-	10
5	Засаглалын бодлого	12	2	1	15
6	Мега төсөл	10	-	-	10
Нийт		47	24	6	77

1. Шар өнгө- Өөрчлөн найруулсан.
2. Ногоон өнгө- Нэмэлтээр шинэчлэн оруулсан.
3. Улаан өнгө- Хассан.

**НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД
УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН
2024-2028 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ХӨТӨЛБӨР**

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчийн үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан бодлогын хүрээнд томоохон 16 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.Толгойтоос Амгалан хүртэл Энхтайваны өргөн чөлөө дагуу 19.4 км урт Их багтаамжийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл "Метро" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.

2.Ард Аюушийн өргөн чөлөө, Их тойруу Намъянжүгийн гудамж, Нийслэл хүрээ өргөн чөлөө дагуу 12.7 км урт "Тусгай замын автобус" (BRT) төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.

2.Толгойтоос Ард Аюушийн өргөн чөлөө, Их тойруу Их хүрээ өргөн чөлөө хүртэлх 13.2 км урт "Тусгай замын автобус (BRT)" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ. –НТУГ

3.Сүхбаатарын талбайгаас Зунжин, Буянт-ухаа спорт цогцолбөрөөс Сүхбаатарын талбай чиглэл дагуу 26 км урт "Улаанбаатар хөнгөн галт тэрэг буюу Трам" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.

3.Архивын ерөнхий газраас 120 мянгатын уулзвар чиглэлд 13.2 км урт "Улаанбаатар трам - Хөнгөн галт тэрэг (LRT)" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ. – НТУГ

4.Яармагаас Хархорин, Үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэнгээс Шангрила хүртэл 6.9 км урт "Агаарын дүүжин замын тээвэр" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.

4.Яармаг, Арцатаас Өнөр хороолол, Сэлбэ дэд төвөөс Их тойруу хүртэл 7.9 км урт "Агаарын дүүжин замын тээвэр" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ. –НТУГ

5.Хотын гол гудамж дагуу 26.4 км дотор тойрог замыг шинэчлэх, хотыг гадна тойрог байдлаар 24.4 км шинээр авто зам барих "Тойрог зам" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.

5.Хотын гол гудамж замын сүлжээг шинэчлэх 24.79 км, "Нэгдүгээр тойрог зам" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ. –НТУГ

6."Хорин минутын хот" үндсэн концепцийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Сэлбэ дэд төвд 10,068 айлын орон сууцны цогцолбор хороолол барих "Сэлбэ хот орон сууцжуулах" төслийг хэрэгжүүлнэ.

6."Сэлбэ ухаалаг хот" 20 минутын жишиг дэд төв 8,575 айлын орон сууцны хорооллын төслийг дуусгана. -СХМХК ХХК

7.Үерийн эрсдэлээс урьдчилсан сэргийлж, гадаргын 125'000 м3/хоног хүчин чадалтай эх үүсвэр барих "Туул усан цогцолбор" төслийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл хангана.

8.Хотын баруун хэсгийн хөрөөллыг дулаан эрчим хүчээр хангах орчин үеийн технологи бүхий цахилгааны 300 МВт, дулааны 340 Гкал хүчин чадалтай хосолмол "Дулааны Тавдугаар цахилгаан станц" төслийг хэрэгжүүлнэ.

8.Улаанбаатар хотын эрчим хүчний хангамжийн найдвартай байдлыг нэмэгдүүлж, баруун бүсийн дулаан хангамжийг сайжруулах, төвийн эрчим хүчний системийн ачааллыг бууруулах зорилгоор 300 МВт цахилгаан, 340 Гкал/ц дулаан үйлдвэрлэх хүчин чадалтай "Дулааны тавдугаар цахилгаан станц"-ын төслийг хэрэгжүүлнэ. **-ДТЦС ОНӨААТҮГ**

9.Болзошгүй үерийн эрсдэлтэй 22 байршилд үер, хөрсний уснаас хамгаалах үерийн далан суваг, шугам, хөв цөөрөм барих "Хөрсний ус, үерийн хамгаалалт" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.

9.Болзошгүй үерийн эрсдэлтэй байршуулуудад үер, хөрсний уснаас хамгаалах далан, суваг, шугам, хөв цөөрөм барих "Улаанбаатар хотын үерийн эрсдэлийг бууруулах" төслүүдийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлж эхэлнэ. **-УСУГ**

10.Дэд төвүүдэд 8.200 өрхийн орон сууцны цогцолбор хороолол барих "Нийслэлийг орон сууцжуулах" төслийг хэрэгжүүлнэ. /Баянхошуу дэд төвд 2.816 өрхийн, Шархад дэд төвд 2.184 өрхийн, Дамбадаржаа дэд 1.000 өрхийн, Толгойт дэд төвд 1.000 өрхийн, Ханын материалд 712 өрхийн, Шинэ Яармаг дэд төвд 540 өрхийн/.

10.Дэд төвүүдэд 8.800 өрхийн орон сууцны цогцолбор хороолол барих "Нийслэлийг орон сууцжуулах" төслийг хэрэгжүүлнэ. /Баянхошуу дэд төвд 2.816 өрхийн, Шархад дэд төвд 2.184 өрхийн, Дамбадаржаа дэд төвд 1.000 өрхийн, Толгойт дэд төвд 1.000 өрх, Ханын материалын 3000 айлын орон сууцжуулах төслийн 1800 өрх/. **-НТУГ, НОСК**

11.Хоногт 250 м3 лагийг усгүйжүүлэн хатааж, шатаах хүчин чадалтай "Лаг шатаах үйлдвэр" төслийг хэрэгжүүлнэ.

12.Төвлөрсөн хогийн цэгт хоногт 1500 тн хог шатааж 34 МВт эрчих хүч үйлвэрлэх хүчин чадалтай "Хог шатааж, эрчих хүч үйлдвэрлэх" төслийг хэрэгжүүлнэ.

13.Хөдөлгөөний эрчмийн ачаалал ихтэй байршлуудад шинээр нүхэн гарц бүхий олон түвшний давхар уулзвар барих "Олон түвшний уулзвар" төслийг хэрэгжүүлнэ.

14.Баянзүрхийн төвчөө, Туул голын гүүрнээс Баруун аймаг салдаг аюулгүйн тойрог хүртэлх авто зам, гүүрэн байгууламж барих "Туулын хурдны авто зам" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.

14.Хотын баруун болон зүүн чиглэлийн авто замын орц, гарцын нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлэх авто зам, замын байгууламжийн төслийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. **-НЗХГ**

~~15.Хүннү хотын инженерийн дэд бүтцийг барих "Хүннү хотын дэд бүтэц" төслийн бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлнэ.~~

15.Нийслэл хотын тусгай чиг үүргийг гүйцэтгэх Хүннү дагуул хотыг байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.-**XX3AA**

16.Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиг үүрэг бүхий эко аж үйлдвэрийн паркийн дэд бүтцийг барих "Эмээлт эко аж үйлдвэрийн парк-дэд бүтэц" төслийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.

НЭГ. БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Улаанбаатар "20 минутын хот" буюу нийгмийн дэд бүтцийн хүртээмжийг зохистой түвшинд хүргэх бодлого, төлөвлөлтийг боловсруулж, төвлөрлийг задлан шинээр байгуулагдах 14 хот, 42 нэгж хорооллыг хөгжүүлж иргэд өөрийн оршин суух газраасаа 20 минутын зайд нийгмийн суурь үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлнэ.

Улаанбаатар "20 минутын хот"

1.1. Улаанбаатар "20 минутын хот" үзэл баримтлалын дагуу иргэд өөрийн оршин суух газраасаа 20 минутын зайд нийгмийн суурь үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлнэ.

1.1.1. Хот байгуулалт болон холбогдох салбарын хууль, журам, норм, дүрэм, стандартын хэрэгжилтэд нэгдсэн дүн шинжилгээ хийж, эрх зүйн орчныг сайжруулна.

1.1.2. "Нийслэл Улаанбаатар хотыг 2040 он хүртэл хөгжүүлэх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө", "Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө"-г боловсруулж батлуулна.

1.1.3. "Нийслэл Улаанбаатар хотыг 2040 он хүртэл хөгжүүлэх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө"-ний дагуух хот байгуулалтын бусад баримт бичиг, салбаруудын мастер төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.

1.1.4. Нийслэл Улаанбаатар хотыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн сангуудыг байгуулж, хөрөнгө оруулалт татах замаар сангуудын эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэн хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлнэ.

Олон төвт хот

1.2. Хот, суурин газрыг дахин төлөвлөн хөгжүүлж, төвлөрлийг сааруулах замаар иргэдийн амьдрах орчныг сайжруулна.

~~1.2.1. Нийслэл Улаанбаатар хотод шинээр байгуулах орон нутгийн зэрэглэлтэй Хан уул, Яармаг, Буянт-Ухаа, Сонгинохайрхан, Төлгойт, Баянхошуу, Өнөр, Баянгол, Чингэлтэй, Сэлбэ, Сүхбаатар, Дарь-Эх, Баянзүрх, Амгалан хотуудын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу 42 нэгж хорооллыг хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлж, "Нэг төвт хотоос олон төвт хот"-ын тогтолцоог бүрдүүлнэ.~~

1.2.1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу төлөвлөлтийн нэгж хорооллын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, "Нэг төвт хотоос олон төвт хот"-ын тогтолцоог бүрдүүлнэ. - ХБХСГ

1.2.2. Багануур дүүргийг уул уурхай, хүнд, хөнгөн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ бүхий аж үйлдвэрийн, Налайх дүүргийг хүнс, хөнгөн үйлдвэрлэл, барилгын материалын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, ачаа тээврийн логистик төв бүхий аж үйлдвэрийн улсын зэрэглэлтэй хот болгон хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.3."Налуу-Ухаа" барилгын материал, хүнд хөнгөн үйлдвэрлэл, тээвэр логистикийн, "Агросити" хүнсний нарийн ногоо, хүлэмжийн аж ахуйн кластер бүхий эдийн засгийн тусгай бүс болгон хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2.4."Шинэ зуун мод" хотыг Нийслэл хотын тусгай чиг үүргийг гүйцэтгэх хүрээнд төрийн захиргаа, их дээд сургууль, тээвэр логистик, аялал жуулчлал, санхүүгийн төрөлжсөн дагуул хот болгон хөгжүүлнэ.

1.2.4."Хүннү" хотыг Нийслэл хотын тусгай чиг үүргийг гүйцэтгэх хүрээнд төрийн захиргаа, их дээд сургууль, тээвэр логистик, аялал жуулчлал, санхүүгийн төрөлжсөн дагуул хот болгон хөгжүүлнэ. **-ХХЗАА**

1.2.5.Дамбадаржаа, Дэнжийн мянга, Толгойт, Шархад, Яармаг дэд төвүүдийн инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.

1.2.6.Шархад, Дамбадаржаа, Толгойт дэд төвүүдийг орон сууцжуулах төслийг эхлүүлнэ.

1.2.7."Улаанбаатар хотын орлогод нийцсэн 712 айлын ногоон орон сууц төсөл"-ийг үргэлжлүүлж, "Баянголын ам түрээсийн орон сууцны хороолол барих төсөл"-ийн барилга угсралтын ажлыг дуусгана.

1.2.8."Эко хороолол ба орлогод нийцсэн орон сууцны сан"-г байгуулж, дэд төвүүдэд ногоон орон сууцны төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.9.Шинэ суурьшлын бүсүүдэд орон сууцны төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.2.10.Хотын хөгжлийн индексийн суурь анхдагч мэдээллийн боловсруулалтыг сайжруулж, хэрэглээнд нэвтрүүлнэ.

1.2.11.Иргэдийн амьдрах орчны хүртээмжийг хангахад чиглэсэн хотын стандартыг батлан мөрдүүлнэ.

1.2.12.Гэр хорооллын газрыг дахин төлөвлөн барилгажуулах төслийн хүрээнд инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцээр бүрэн хангагдсан орон сууцны хорооллыг барьж, 13'280 өрхийн орон сууцыг ашиглалтад оруулна.

1.2.13.Ашиглалтын шаардлага хангахгүй нийтийн зориулалттай орон сууцны барилгыг буулган шинээр барилгажуулж, 800 өрхийн орон сууцыг стандартын шаардлагад нийцүүлнэ.

1.2.14.Ашиглалтын шаардлага хангахгүй нийтийн зориулалттай орон сууцны барилгыг буулган шинээр барилгажуулах төслийн хүрээнд чөлөөлсөн газрыг нийтийн хэрэгцээнд авч авто зам өргөтгөн, ногоон байгууламж, амралт зугаалгын бүс шинээр бий болгоно.

1.2.15.Улаанбаатар хотын газар хөдлөлтийн эрсдэлийн үнэлгээ хийнэ.

1.2.16.Барилга байгууламжийн бат бэх, найдваржилтын төлөв байдалд үнэлгээ хийж, паспортжуулан хүчитгэлийн зураг төслийг боловсруулна.

1.2.17.Алслагдсан гэр хороололд хэсэгчилсэн болон бие даасан дэд бүтцийн хангамжийг нэвтрүүлж, амины орон сууцны хороолол, газар шинэчлэн зохион байгуулах хэлбэрээр гэр хорооллын бүсийн орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.2.18.Гэр хорооллын бүсэд эрчим хүчний хэмнэлттэй ногоон санхүүжилтийн шаардлагад нийцсэн бие даасан инженерийн шийдэлтэй загвар хорооллыг төр хувийн хэвшил, олон улсын байгууллагын түншлэлд үндэслэн барьж ногоон пассив барилгад шилжих өрх, аж ахуйн нэгжид ногоон орон сууцны зээл, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ.

1.2.19.Гэр хороолол, дэд төв, дагуул хотуудад орон сууц барьсан аж ахуйн нэгжид дэмжлэг үзүүлнэ.

1.2.20.Нийтийн зориулалттай орон сууцны цахилгаан шат, дээвэр, фасад, инженерийн шугам сүлжээг өргөтгөн шинэчилж иргэдийн ая тухтай орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.2.21.Нийтийн эдэлбэр газрын байршлыг тогтоож, хамгаалан нийтийн эзэмшлийн амралт, зугаалга, биеийн тамирын зориулалттай болон цэцэрлэгт хүрээлэн, ногоон байгууламж бүхий газрын хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

1.2.22.Цагдаа, түргэн тусламж, гал унтраах, аврах ажиллагаа шуурхай хүрэх, нэвтрэх боломжийг бүрдүүлж гэр хороолол болон зуслангийн бүсийн орц, гарц, орон сууцны хороолол дундах газар, нийтийн эзэмшлийн зам, талбайн газрын зөрчлийг арилгана.

1.2.23.Төлөвлөлтийн дагуу баригдаагүй орон сууцны хотхон, хорооллыг дахин шинэчилж, авто зогсоол, ногоон байгууламж, сургууль, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.2.24.Улаанбаатар хотын газар зүйн мэдээллийн системд суурилсан хот байгуулалтын "Хотын нэгдсэн мэдээллийн дата төв"-ийг байгуулан нээлттэй ашиглана.

1.2.25."Иргэн хуулийн этгээдэд зориулсан газрын удирдлагын нэгдсэн цахим систем"-д нэмэлт хөгжүүлэлт хийнэ.

1.2.26.Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр "Хүннү хотын ногоон, уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй дэд бүтэц бүтцийг хөгжүүлэх төсөл"-ийг хэрэгжүүлж эхэлсэн байна. -XXXX

Инженерийн дэд бүтэц

1.3.Инженерийн дэд бүтцийн бодлогын баримт бичиг боловсруулж, эх үүсвэр, шугам сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, төвлөрөл ихтэй хэсгийн шугам сүлжээг нэгдсэн байдлаар хонгилын системд шилжүүлэх замаар тасралтгүй найдвартай байдлыг ханган иргэдийн амьдрах орчныг сайжруулна.

1.3.1.Багануур дүүрэгт 400 МВт-ын дулааны цахилгаан станц, Багануур-Улаанбаатар чиглэлийн 130 км 220 Кв-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих төслийг эхлүүлнэ.

1.3.2.Улаанбаатар дэд станцын хүчин чадлыг 2х200 МВА болгон тоноглон шинэчлэх, Парк, Дамбадаржаа, Баянхошуу, Их наран дэд станц, 110 кв-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамуудыг барьж дамжуулах сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

1.3.3.Цахилгаан хангамжийн түгээх сүлжээг шинэчилж, шинээр хуваарилах байгууламж, дэд өртөө барьж, гэрэл цахилгаангүй болон хүчдэлийн уналттай өрхийг цахилгаан эрчим хүчээр хангана.

1.3.4.Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрүүдийг тархмал хэлбэрээр гэр хороололд суурилуулах төслийг хэрэгжүүлнэ.

1.3.5.Дулаан хангамжийн гол болон орон сууцны хорооллын төвлөрсөн шугам сүлжээ, насос станцыг өргөтгөн шинэчилж, шинээр барьж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.6.Сэлбэ болон Дамбадаржаа дэд төвийн бүтээн байгуулалтын хүрээнд хийн түлшний 93МВт хүчин чадал бүхий дулааны станцыг төвлөрсөн сүлжээтэй хосолмол ажиллагаатай нөхцөлөөр ашиглалтад оруулж, орон сууцны 7 дугаар хороолол болон Дэнжийн мянга дэд төвийн дулаан хангамжийг шийдвэрлэнэ.

1.3.7.Төвлөрсөн дулаан хангамжийн системийн оргил ачааллын горимд ажиллах хийн тархмал эх үүсвэр болон алслагдсан суурьшлын бүсүүдэд дулааны станцуудыг үе шаттайгаар барина.

1.3.8.Налайх дүүргийн дулааны станцын шинэ эх үүсвэрийг барьж, дулааны хүчин чадлыг 216 МВт-аар нэмэгдүүлэх төсөлд дэмжлэг үзүүлнэ.

1.3.9 Хийн түлшний эх үүсвэрээр ажиллах дулааны хэсэгчилсэн эх үүсвэр барих, одоо ашиглагдаж байгаа уурын зуухнуудыг хийн түлшний эх үүсвэрт шилжүүлэх, гэр хорооллын утаагүй шахмал түлшний хэрэглээг үе шаттайгаар хийн түлшинд шилжүүлэх замаар дулаан хангамжийг шийдвэрлэж агаарын бохирдлыг бууруулна.

1.3.10.Үерийн эрсдэлийн хохирлын үнэлгээг боловсруулж, голуудын эргийн хамгаалалт 30 км далан, 100 км суваг, 4 байршилд усан сан, хөв, цөөрөм, 20 км хөрсний ус зайлуулах шугам сүлжээг барьж байгуулан үерийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.

1.3.11.Шинээр болон өргөтгөн шинэчлэх 257 км авто зам, замын байгууламжийг ус зайлуулах сүлжээтэй барьж байгуулан усанд автдаг байршлуудын тоог бууруулна.

1.3.12. Үер, усны эрсдэлтэй бүсийг тогтоож, үүнд өртөж байгаа гэр хорооллын айл өрхүүдийг нүүлгэн шилжүүлж чөлөөлөх, хөрсний усны нэвчилттэй байшин барилгуудын суурийн хийцлэлд хүчитгэсэн хамгаалалтыг хийх, голын ай сав газрын дагуу ус зайлуулах нэгдсэн сүлжээнд холбох, шүүрүүлэх худаг байгуулах зэрэг инженерийн шугам хоолойн нэгдсэн шийдэл гаргаж иргэдийн аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг сайжруулна.

1.3.13.“Хурын усны менежментийг сайжруулж, үерийн эрсдэлээс сэргийлэх дижитал нэгдсэн хяналт, удирдлагын төв” байгуулж, ашиглалт, үйлчилгээ болон

үерийн үед ашиглах машин механизм, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг сайжруулна.

1.3.14.Ундны усны эх үүсвэрийн бүсийн дэглэмийг мөрдүүлж, Баруун эх үүсвэрийг ашиглалтад оруулна.

1.3.15.Ус хангамжийн шугам сүлжээг нэмэгдүүлэх, шинээр 4, төвлөрөл их 6 байршлын усан сан өргөтгөх, зөөврийн ус түгээх барилгуудыг төвлөрсөн сүлжээнд холбон ухаалаг төхөөрөмж суурилуулах замаар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.16.Ус хангамжийн шугамыг зэс хоолойгоор хийх тооцоо судалгааг боловсруулан үе шаттай хэрэгжүүлж, шуудуу ухалгүй доторлон шинэчлэх ажлыг үргэлжлүүлж, дэвшилтэт техник технологийг хөгжүүлнэ.

1.3.17.Гүний худгуудыг тоолууржуулах, лабораторийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, зөөврийн ус түгээх барилгуудыг төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбож, ухаалаг төхөөрөмж суурилуулан усны алдагдлыг бууруулж, хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

~~1.3.18.Улаанбаатар хотын Шинэ төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, Морингийн цэвэрлэх байгууламжийг өргөтгөх ажлыг эхлүүлэн хот бүрд зөөврийн бохир ус “Юүлэх станц” барьж цэвэрлэх байгууламжуудын найдвартай ажиллагааг хангана.~~

1.3.18.Улаанбаатар хотын Шинэ төв цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, Морингийн цэвэрлэх байгууламжийг өргөтгөх ажлыг эхлүүлэн зөөврийн бохир ус “Юүлэх станц” барьж цэвэрлэх байгууламжуудын найдвартай ажиллагааг хангана. **-УСУГ**

1.3.19.Хаягдал усыг дахин боловсруулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулж, цэвэрлэсэн усыг дулааны станц болон бусад зориулалтаар дахин ашиглах үйл ажиллагааг дэмжин хөгжүүлнэ.

1.3.20.Дагуул хот, гэр хорооллын бүсэд хэсэгчилсэн цэвэрлэх байгууламж, шугам сүлжээг барьж, Туул-1, Толгойт, Орбит, Цайз зэрэг коллектруудыг ашиглалтад оруулж, Улаанбаатар хотын Бохир усны шугам хоолойг шуудуу ухалгүйгээр доторлох, шинэчлэх технологийг нэвтрүүлэх төслийг хэрэгжүүлэн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.21.Байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлдэг үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагааг нэгдсэн хяналт, удирдлага, зохицуулалтаар хангах нэгжийг байгуулж, “Бохир усны шугам хоолойн засвар үйлчилгээ, удирдлага, шинэчлэлтийн чадавхыг бэхжүүлэх төсөл”-ийг хэрэгжүүлэн удирдлага, зохицуулалтыг сайжруулна.

1.3.22.Мэдээлэл холбооны нэгдсэн төвийг шинэ суурьшлын бүс, дэд төвүүдэд байгуулж, төрийн үйлчилгээг цахимжуулах суурь дэд бүтцийг бүрдүүлнэ.

1.3.23.Мэдээлэл холбооны худаг, сувагчлалын байгууламжийг өргөтгөн шинэчлэх, алслагдсан суурьшлын бүсүүдийг холбосон худаг, сувагчлалын байгууламжийг барьж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.3.24.Гол гудамж дагууд технологийн бус суурилуулсан шилэн кабелийг худаг сувагчлалын байгууламжид шилжүүлэх ажлыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

1.3.25.Насжилт өндөртэй дэд өртөө, гэрэлтүүлгийн байгууламжийн шугам тоноглол, хяналтын удирдлагын системд өргөтгөл шинэчлэл, иж бүрэн засвар хийж, өмчлөл, эзэмшил ашиглалтыг сайжруулна.

1.3.26."Хүннү хотын дулааны цахилгаан станц барих төсөл"-ийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлж, хотын дулаан, цахилгаан хангамжийн найдвартай эх үүсвэрийг бий болгоно. – ХХЗАА

Авто зам

1.4. Авто замын сүлжээ төлөвлөлтийг сайжруулан, авто замын хүртээмжийг нэмэгдүүлж түгжрэлийг бууруулна.

~~1.4.1. "Туулын авто замыг Нисэхийн хурдны авто замтай хөлбөж, Наадамчдын авто зам дээгүүр гүүрэн байгууламж барих" төслийг хэрэгжүүлнэ.~~

1.4.1. Авто замын үндсэн сүлжээний гол болон туслах гудамж, замыг хөгжүүлж, хөдөлгөөний ачаалал ихтэй уулзвар, огтлолцлын нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлэх хүрээнд 107 км шинэ зам барьж, 150 км замыг өргөтгөн шинэчилж, олон түвшний огтлолцол бүхий 5 гүүрэн байгууламж, 4 нүхэн гарцыг үе шаттайгаар барьж байгуулна.

~~1.4.2.Хотын хөдөлгөөний эрчим их гол гудамж замуудын уулзваруудад олон түвшний огтлолцол барих ажлыг эхлүүлнэ. -НЗХГ /агуулгын хувьд 1.4.1-той давхцаж байгаа тул хасах/~~

~~1.4.3.Гудамж, авто замуудыг нэгдсэн цогц төлөвлөлтөөр 6 байршилд 27.2км замыг барьж байгуулна.~~

1.4.3. "Иж бүрэн гудамж" төслийн хүрээнд нэгдсэн цогц төлөвлөлт бүхий гудамж, авто замыг 6 байршилд барьж байгуулна. -НЗХГ

~~1.4.4.Авто замын гүүрэн байгууламж 5, нүхэн гарц 4 байршилд, үндсэн сүлжээ, гол, туслах гудамж 107 км замыг шинээр барьж, 150 км замыг өргөтгөн шинэчилнэ. /1.4.1 дүгээр заалттай нэгтгэн томьёолсон/~~

~~1.4.5.Уулзваруудад хөдөлгөөн зохион байгуулалт хийх замаар шинэчлэн сайжруулж, 1231 км гудамж замд засвар арчлалт хийнэ.~~

1.4.5. Уулзваруудын хөдөлгөөний зохион байгуулалтыг оновчтой болгон нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлж, 1231 км гудамж, замын засвар, арчлалтыг хэрэгжүүлнэ. -НЗХГ

1.4.6.Явган хүн, моторт бус тээврийн хэрэгслийн замын сүлжээг нэмэгдүүлж, зорчих хөдөлгөөний нөхцөлийг сайжруулна.

1.4.6. Явган болон моторт бус хөдөлгөөний аюулгүй байдал, хүртээмжийг сайжруулж, тасралтгүй замын сүлжээ, зорчилт хөдөлгөөнтэй уялдсан зогсоолын дэд бүтцийг барьж байгуулна.— НЗХГ

~~1.4.7.Зорчилт хөдөлгөөнтэй уялдсан моторт бус тээврийн хэрэгслийн зогсоолыг оновчтой байршилд байгуулах ажлыг эхлүүлнэ. — НЗХГ /агуулгын хувьд~~
1.4.6-той давхцаж байгаа тул хасах/

1.4.8.Замын хөдөлгөөний удирдлагын төвийн системд хиймэл оюун ухаан, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, гэрлэн дохионы зохицуулалтыг нэгдсэн ухаалаг системээр зохицуулна.

1.4.9.Авто зогсоолуудын нэгдсэн бүртгэл, төлбөрийн ухаалаг системийг нэвтрүүлж, тээврийн хэрэгслийн газар дээрх, доорх, автомат олон давхар зогсоолуудыг дэвшилтэт техник, технологи хөгжүүлэх замаар шинээр барьж авто зогсоолын хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

~~1.4.10.Сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг орчимд авто замын аюулгүй байдлыг хангасан цогц төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.~~

1.4.10. Сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгийн орчимд замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулж, явган зорчигчдын аюулгүй, хүртээмжтэй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх цогц төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. -ЗХУТ

Нийтийн тээвэр

1.5.Иргэдийн эрэлт, хэрэгцээнд суурилсан үйлчилгээний чанар, хүртээмж, найдвартай байдлыг хангах замаар хувийн авто машины хэрэгцээг багасгаж, нийтийн тээврээр зорчих зорчилтыг нэмэгдүүлнэ.

1.5.1.Нийтийн тээврийн хэрэгслийн үйлчилгээний чиглэл, сүлжээ, эгнээг оновчтой төлөвлөн эрэлтэд нийсэн нийтийн тээвэр, зорчих зогсоолыг хөгжүүлэн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5.2.Нийтийн тээврийн хэрэгслийн дундын болон эцсийн зогсоолын чанар, аюулгүй байдал, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх болон удирдлага, хяналтыг дэвшилтэт техник технологи ашиглан сайжруулж салбарын чадавхыг бэхжүүлнэ.

1.5.3.Цахилгаан автобусны цэнэглэх саравч зогсоолтой цэнэглэх дэд станцыг байгуулж, цахилгаан автобусны хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

~~1.5.4.Төр, хувийн хэвшлийн хамтын түншлэлийн хүрээнд хотын такси тээврийг хөгжүүлж, менежментийг сайжруулна. -НБТГ~~

1.5.5.Хотын зүүн, баруун хэсэгт олон улсын ачаа тээвэр, логистикийн бөөний худалдааны төв байгуулна.

ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Хот төлөвлөлт, хүн амын өсөлттэй уялдуулан нийгмийн суурь үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Эрүүл мэнд, биеийн тамир

2.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн боловсрол олгох, иргэдэд эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, зөв дадлыг хэвшүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмж болон спортын барилга байгууламжийн хүртээмжийг тус тус нэмэгдүүлнэ.

2.1.1. Хүүхдэд бага наснаас нь эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлж, өсвөр насныхны нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлнэ.

2.1.2. Нийгмийн эрүүл мэндийн төвүүдийг үе шаттайгаар байгуулж, бүх нийтийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх замаар амьдралын зөв дадал, хэвшлийг бий болгож, урьдчилсан сэргийлэх эрт илрүүлгийн хамрагдалтыг 10 хувиар нэмэгдүүлж, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчлөлийг бууруулна.

2.1.3. Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, илрүүлэх, хянах, тандах, эмчлэх үйл ажиллагааг сайжруулж, эмчилгээний хамрагдалтыг 98 хувьд хүргэж, товлот дархлаажуулалтын хувийг нэмэгдүүлэх замаар тарилгаар сэргийлэгдэх халдварт өвчний тохиолдлыг бууруулна.

~~2.1.4. Эх, хүүхдэд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, хүүхдийн сэргийлж болох эндэгдлийг бууруулах ажлыг зохион байгуулна.~~

2.1.4. Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, сэргийлж болох өвчлөл, эндэгдлийг бууруулах арга хэмжээг зохион байгуулна.

2.1.5. Иргэд оршин суугаа газраасаа 20 минутын зайд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээг авах боломжийг бүрдүүлж, тусламж үйлчилгээний хүртээмж, нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.6. Эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний нийгмийн баталгааг хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.1.7. Нийслэлийн иргэдийг биеийн тамир, спортын дасгал хөдөлгөөнөөр тогтмол хичээллэх боломжийг бүрдүүлж, бие бялдын хөгжил, чийрэгжүүлэлтийн түвшин тогтоох сорилд хамрагдсан иргэдийн бие бялдын түвшний суурь үзүүлэлтийг 5 хувиар өсгөнө.

2.1.8. Үндэсний болон орчин үеийн спортын төрлүүдийг хөгжүүлж, нийслэлийн иргэдийн дунд зохион байгуулах уралдаан, тэмцээн наадмын төрлийг нэмж, өндөр зэрэгтэй тамирчдын залгамж халааг бэлтгэж, суурь үзүүлэлтийг 5 хувиар ахиулна.

2.1.8. Үндэсний болон орчин үеийн спортын төрлүүдийн хөгжлийг дэмжиж, нийслэлийн иргэдийн дунд зохион байгуулах уралдаан, тэмцээн, наадмын төрөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн, өндөр зэрэглэлийн тамирчдын залгамж халааг бэлтгэх замаар суурь үзүүлэлтийг 5 хувиар ахиулна. **-НБСГ**

2.1.9. Нийслэлийн иргэдийн 15 хувь нь оршин суух газраасаа 20 минут алхаж хүрэх зайд ногоон байгууламж бүхий спортын цогцолборыг бий болгох, биеийн тамир, спортоор хичээллэх орчин нөхцөлийг сайжруулж, спортын барилга байгууламжийн хүртээмжийг 1000 хүнд 70 м²-т хүргэж нэмэгдүүлнэ.

2.1.9 Нийслэлийн иргэдийн биеийн тамир, спортоор хичээллэх таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, спортын барилга байгууламжийн хүртээмжийг 1000 хүнд 70 м²-т хүргэж нэмэгдүүлнэ. **-НБСГ**

2.1.10 Нийслэлийн эрүүл зүйн лабораторийг бий болгож, хүнс, гоо сайхан, ахуйн бүтээгдэхүүн, орчны аюулгүй байдлын лабораторид суурилсан тандалт, үнэлгээ, хяналтыг хэрэгжүүлэн, эрсдэлт хүчин зүйлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ. **-НЭМГ**

2.1.11. Сэтгэц-нийгмийн сэргээн засах төвүүдийг байгуулан донтох эмгэгтэй иргэдэд үзүүлэх тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж, архи, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх бодисын донтох эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.1.12. Эмнэлгийн зөөлөн эдлэл, угаалга-халдваргүйтгэлтийн төвийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр байгуулна. **-НЭМГ**

Боловсрол

2.2.Хүүхэд бүр чанартай боловсролыг тэгш, хүртээмжтэй эзэмших нөхцөлийг бүрдүүлж, суралцагчийн хөгжлийг бүх талаар дэмжинэ.

2.2.1.Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын барилгыг шинээр барих, өргөтгөх замаар цэцэрлэгийн бүлэг дүүргэлтийг бууруулна.

2.2.2.Ерөнхий боловсролын сургуулийн барилгын ашиглалт, ачааллын коэффициентыг 0.04-өөр бууруулна.

2.2.2. Гэрт ойр ерөнхий боловсролын сургуулиудыг үе шаттай байгуулж, барилгын ашиглалт, ачааллын коэффициентыг 0.04-өөр бууруулна. **-НБГ**

2.2.3. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн сургалтын хэрэглэгдэхүүн тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлж, суралцагчдын суралцах нөхцөлийг сайжруулна.

2.2.4.Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн их засвар, дулаан техникийн шинэчлэлийн төслийг хэрэгжүүлж, сургалтын орчныг сайжруулна.

2.2.5.Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээг суурь түвшнээс 4 хувиар ахиулна.

2.2.6. Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын үйл ажиллагааг бүх талаар дэмжин ерөнхий боловсролын сургуулийн орчин дахь хүүхдийн хөгжил, хамгааллын үнэлгээг суурь түвшнээс 2.4 хувиар ахиулна.

2.2.7. Бүс нутгийн онцлог, суралцагчдын эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн төрөлжсөн ахлах сургуулийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2.2.8. Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагч англи хэлийг эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлэх, дижитал шилжилт, технологийн өөрчлөлттэй уялдуулан роботын боловсрол олгох үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

2.2.9. Багшийн гурван тулгуурт бодлогын хүрээнд орон нутгийн онцлогт тулгуурлан "Сайн багшийг таны дэргэд" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

~~2.2.10. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн хоол, үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хүнс ханган нийлүүлэх нэгдсэн тогтолцоог нэвтрүүлж, хүүхдийг эрүүл баталгаат хоол хүнсээр хангана.~~

2.2.10. Боловсролын сургалтын байгууллагын хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хүнс ханган нийлүүлэх үйл ажиллагааг үе шаттай либералчилж, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг дэмжих замаар нэгдсэн тогтолцоонд шилжүүлж эрүүл, баталгаат хоол хүнсээр хангана. **-НБГ**

2.2.11. Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын үдийн хоолонд сүү, сүүн бүтээгдэхүүн нэмэлтээр олгож, хүүхдийн ясны бүтэц, өсөлт хөгжлийг дэмжих "Сүү" хөтөлбөрийг хамтын санхүүжилтээр хэрэгжүүлнэ.

2.2.12. Боловсролын сургалтын байгууллагын багш, ажилтныг урамшуулах, нийгмийн баталгааг хангахад төр хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран дэмжлэг үзүүлнэ.

2.2.13. Боловсролын үйлчилгээний чанар, тэгш хүртээмжийг сайжруулах зорилгоор хүн амын тоо, орон нутгийн онцлогийг харгалзан ерөнхий боловсролын сургуулийг оновчтой төлөвлөж, төвлөрлийг сааруулна. **-НБГ**

2.2.14. "Сургууль хүрэх зам" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, сургуулийн орчны болон гэр-сургууль хүртэлх замын аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоог бүрдүүлнэ. **-НБГ**

Нийгмийн халамж, хөдөлмөр эрхлэлт

2.3. Бүсийн хөгжлийн зорилттой уялдуулан зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

~~2.3.1. Ажил эрхэлдэггүй, нийгмийн харилцаанаас тусгаарлагдаж бэлэцшгүй иргэдийг түр хоноглох үйлчилгээнд хамруулж, амьдралын зөв дадал хэвшилд сургах, ажлын байранд зуучлах үйлчилгээ үзүүлж орлоготой болоход нь дэмжлэг үзүүлнэ.~~

2.3.1. Нийгмийн харилцаанаас тусгаарлагдсан эрсдэлт нөхцөлд байгаа иргэдийг эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн болон нийгмийн хамгааллын цогц үйлчилгээнд хамруулж, хөдөлмөр эрхлэх, тогтвортой орлоготой болгох замаар нийгэмшүүлэх, бие даан амьдрахад дэмжлэг үзүүлнэ. **-НХТТ**

2.3.2.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг нийгмийн харилцаанд тэгш, хүртээмжтэй оролцох боломжийг нэмэгдүүлж, барилга байгууламж, явган хүний зам, гэрлэн дохиог олон улсын стандартад нийцүүлэн өөрчилнө.

2.3.3.Ахмад настны асаргааны хувилбарт үйлчилгээг хөгжүүлж, ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин, хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлнэ.

2.3.4.Залуучуудыг бизнес эрхлэх сургалт, арга хэмжээнд хамруулан, гарааны бизнес эрхлэлтэд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3.5.Оюутан, залуучуудыг цагаар хөдөлмөр эрхлэх боломж нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.3.6.Худалдаа үйлчилгээ, аялал жуулчлалын зориулалт бүхий тусгай бүс, төрөлжсөн байршлуудад үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулах бичил, жижиг дунд, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг дэмжин ажлыг байрыг нэмэгдүүлнэ.

2.3.7.Нийслэлийн хэмжээнд ажлын байр бий болгож буй аж ахуйн нэгж байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлж, төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлнэ.

2.3.8. "Зорилтот өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, амьжиргааг дээшлүүлэх хөтөлбөр"-ийг нийслэлийн хэмжээнд хэрэгжүүлнэ. – НБГ

2.3.9.Бага насны хүүхэдтэй эцэг, эх болон ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асарч хөдөлмөр эрхэлж чадахгүй байгаа иргэдэд уян хатан цагаар ажиллах, хөдөлмөр эрхлэх боломж бүрдүүлж, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоотойгоор асрахуйн эдийн засгийн тогтолцоог хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ. – НБГ

Соёл урлаг

2.4.Үндэсний агуулга бүхий соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, хотын соёлыг дээдэлсэн иргэнийг төлөвшүүлнэ.

2.4.1.Түүх соёлын өвийг бүртгэлжүүлж, түүх соёлын дурсгалт газруудыг хамгаалалтад авч, засварлан тохижуулж, соёл, амралт, аялал жуулчлалын бүс болгон соёлын аялал жуулчлалыг дэмжинэ.

2.4.2.Гандантэгчилэн хийд орчмыг тохижуулж "Далх, Тасганы дэнжийн Үндэсний соёлын өвийн дурсгалт газар" агуулгаар хөгжүүлж, "Буддын шашны соёлын өвийн цогцолбор" болгоно.

2.4.3.Улаанбаатар хотын музей, Улаанбаатар театр, Улаанбаатар хотын нийтийн төв номын сан, Соёлын төв өргөөг засварлан тохижуулж, олон нийтийн тав тухтай үйлчлүүлэх орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

~~2.4.4.Шинээр байгуулагдах хотуудад соёлын орон зай бүхий соёл, урлагийн олон төрөлт үйлчилгээтэй төвүүдийг бий болгож хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ. -~~
НСУГ

2.4.5.Соёл, спорт, аялал жуулчлалын “Улаанбаатар брэнд”-ийг бий болгож, гадаад, дотоодын жуулчдад зориулсан соёл, урлагийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэмэгдүүлнэ.

~~2.4.6.Дэлхийн Бүтээлч хотуудын сүлжээнд нэгдсэн 350 гаруй хотуудтай хамтран ажиллах “Бүтээлч хот” зорилтот төслийг хэрэгжүүлж, гар урлал, кино урлаг, хөгжим, уран бүтээл, хоол үйлдвэрлэл, дизайн зэрэг бүтээлч салбаруудын эдийн засгийг тэлнэ.~~

2.4.6. Дэлхийн бүтээлч хотуудын сүлжээнд нэгдсэн хотуудтай хамтран ажиллаж, гар урлал, кино дуу, дүрсний урлаг, дүрслэх урлаг, дуу хөгжим, дизайн зэрэг салбаруудын эдийн засгийг тэлнэ. – НЖДҮҮДТ

2.4.7.Хотын соёлыг дээдэлсэн, хариуцлагатай иргэнийг төлөвшүүлнэ. НСУГ

2.4.8. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, соёл, урлагийн шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгох, түгээн дэлгэрүүлэхийг дэмжинэ -НСУГ

Гэр бүл, хүүхэд, залуучууд

2.5.Хөгжлөөс хэнийг ч орхигдуулахгүй байх зарчмыг баримтлан хүүхэд, гэр бүл, залуучуудын хөгжлийг дэмжиж, идэвхтэй, бүтээлч иргэнийг төлөвшүүлж, Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын Хүүхдийн сангийн “Хүүхдэд ээлтэй хот” санаачилгыг дэмжинэ.

2.5.1.Гэр бүлийн хөгжлийн цогц үйлчилгээний төвийг нутаг дэвсгэрийн нэгж бүрд төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр ажиллуулж, гэр бүлийн боловсрол олгох, сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх, гэр бүлийн гишүүдийн ёс зүйн хариуцлагыг дээшлүүлж, хөгжих орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.5.2.Нутаг дэвсгэрийн нэгж бүрд байх нийгмийн хамгааллын нэг цэгийн үйлчилгээний төвөөр дамжуулан хүүхэд хамгааллын цогц үйлчилгээг үзүүлж хүүхдийн хамгаалуулах эрхийг хангана.

2.5.3.Аж ахуйн нэгж, байгууллагын дэргэдэх эцэг эхийн зөвлөл, хүүхдийн өөрөө удирдах байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжиж, тэдгээрээс гарах санал санаачилгыг нутаг дэвсгэрийн Хүүхдийн төлөө зөвлөл, шийдвэр гаргах түвшинд хүргэж хүүхдийн нийгмийн амьдралд оролцох эрхийг хангана.

~~2.5.4.Өсвөр үе, залуучуудын сөрөг зан үйл, хорт зуршил, цахим дээрэлхэлт, цахим гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хувь хүний хөгжлийг дэмжих сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулна.~~

2.5.4. Өсвөр үе, залуучуудын сөрөг зан үйл, хорт зуршил, үе тэнгийн дээрэлхэлт, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хувь хүний хөгжлийг дэмжих сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулна. -НБГ

2.5.5.Залуучуудын сайн дурын, хүмүүнлэгийн ажил болон шийдвэр гаргах түвшинд оролцох оролцоог дэмжиж, зорилтот бүлгийн залуучуудад амьдрах ухааны чадвар эзэмшүүлэх, нийгэмшүүлэхэд хамтран ажиллана.

2.5.6.Төв цэнгэлдэх хүрээлэнг 4 улирлын турш ашиглах боломжтой, орчин үеийн спорт цогцолбор, амралт чөлөөт цагийн төв болгон хөгжүүлж, залуучуудын спорт, соёлын арга хэмжээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.5.7 "Хүүхдийн төлөө За бол заавал хийе" үндэсний хөдөлгөөнийг нийслэлийн хэмжээнд зохион байгуулна. - МХО

2.5.8. Хүүхдийн хөгжлийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр олон улсын жишигт нийцсэн спорт, шинжлэх ухаан-технологийн "Хүүхдийн ордон – II, III"-ыг байгуулна. – МХО

ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

Хотын эдийн засгийн суурийг бэхжүүлж, төсвийн бус эх үүсвэрээр хөрөнгө оруулалтыг бүрдүүлэн төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг дэмжинэ.

Санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлого

3.1 Нийслэлийн эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах хүрээнд төсвийн оновчтой бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.1.1. Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын төсвийн худалдан авалтыг эдийн засгийн нөөц, улирлын онцлогт нийцүүлэн төлөвлөх замаар төсвийн урсгал зардлын тэлэлтийг хязгаарлаж, төсвийн зардлын үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын эрэмбэ, дарааллыг хиймэл оюун ухаанд суурилан оновчтой тодорхойлж, хөгжлийн бүтээн байгуулалтад чиглэсэн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.1.3. Гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдийн зардал, үр ашгийн тооцоолол хийж, эдийн засгийн үр ашигтай төслүүдийг санхүүжүүлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Төсвийн санхүүжилтийн шинэ эх үүсвэр

3.2. Улаанбаатар хотын хөгжлийн томоохон төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх санхүүжилтийн шинэ эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, татварын хамрагдалт, өмчийн ашиглалтыг сайжруулна.

3.2.1. Гадаад, дотоодын зах зээлд нийслэлийн үнэт цаасыг хугацаанаас нь өмнө худалдан авах, дахин санхүүжүүлэх арга хэмжээг авч өрийн удирдлагын зохистой бодлогыг хэрэгжүүлэх замаар Улаанбаатар хотын хөгжлийн томоохон төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлнэ.

3.2.2. Нэн тэргүүн ээлжид шийдвэрлэх шаардлагатай тулгамдсан төсөл, арга хэмжээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

3.2.3. Хиймэл оюун ухаан, блокчейн болон газар зүйн мэдээллийн системд суурилсан газар, үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэл, үнэлгээ, татвар, төлбөрийн нэгдсэн системийг хөгжүүлж татварын бодлогын тогтвортой байдлыг хангана.

3.2.4. Төсвийн орлого төвлөрүүлэгч байгууллагуудын орлогыг нэгдсэн системд бүртгэлжүүлж, ил тод байдлыг хангах замаар хяналтыг сайжруулна.

3.2.5. Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн өмчийн мэдээллийг нэгтгэн боловсруулах их өгөгдлийн системийг хөгжүүлэн, бүтэц, эдийн засгийн зорилтод түвшинг оновчтой тодорхойлж, орон нутгийн өмчийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах замаар үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.

Үйлдвэрлэл, инновац

3.3.Улаанбаатар хотыг үйлдвэрлэл, инновацын төв болгон төрөлжүүлэн хөгжүүлж, жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжинэ.

3.3.1.Багануур, Багахангай, Налайх, Эмээлт дэх үйлдвэрлэл, технологийн паркийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг дуусгана.

3.3.2.Багануур, Налайх, Багахангай дүүрэгт хүнд үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийг дагалдах бусад үйлдвэрийн хамт байгуулах хувийн хэвшлийг дэмжинэ.

3.3.3.Эмээлт эко аж үйлдвэрийн паркт арьс ширний үйлдвэрүүдийг нүүлгэж, үйлдвэрүүдийн өрсөлдөх чадварыг дэмжинэ.

3.3.4.Улаанбаатар хотод гарааны бизнес эрхлэгч, инновац, судалгаа хөгжүүлэгчдэд зориулсан хөнгөлөлттэй санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.

3.3.5.Төр, хувийн хэвшил, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын хамтын ажиллагаанд түшиглэсэн инновацын төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.

3.3.6.Инновацын төв, бүтээгчдийн талбарыг байгуулж инновацын экосистемийг хөгжүүлнэ.

~~3.3.7.Олон улсын сайн туршлага, экспортод гаргах нөөц бололцоо, санхүүгийн байгууллагуудын эрэлт хэрэгцээг тодорхойлон, мэдээллийн сан бүрдүүлж, төрөлжсөн сургалт, бизнесийн зөвлөх үйлчилгээний ажлыг зохион байгуулна.~~

3.3.7.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг чадавхжуулах зорилгоор олон улсын байгууллагуудтай хамтарснаар дотоодын үйлдвэрлэл үйлчилгээг гадаадын орнуудад таниулах зах зээлд өрсөлдөх чадварыг бий болгоно. – “НЖДҮҮДТ” НӨҮГ

3.3.8.Бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх зээлийн бүтээгдэхүүнийг боломжит түвшинд нэмэгдүүлж, зорилтот салбаруудад чиглүүлнэ.

~~3.3.9.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүнийг гадаад, дотоодын зах зээлд сурталчлан таниулах ажлуудыг зохион байгуулж, импортыг өрлөх, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэлийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ.~~

3.3.9.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуй нэгж байгууллагуудын борлуулалтын бодит орлогыг нэмэгдүүлэхийн тулд олон улсын үзэсгэлэн худалдаанд оролцуулах. – “НЖДҮҮДТ” НӨҮГ

~~3.3.10.Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг бодлогоор дэмжиж, стандартын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг төрийн худалдан авах ажиллагаанд оруулах ажлыг шат дараатайгаар зохион байгуулна.~~

"Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө"-ний 3.1.1 дэх хэсгийн 2 дахь арга хэмжээтэй 3.3.10 давхардаж байгаа тул хасах саналтай.

3.3.11. Улаанбаатар хотын тээвэр логистикийн нэгдсэн терминалыг Хүннү хотод барьж эхлүүлнэ. -ХХЗАА

Аялал жуулчлал

3.4. Улаанбаатар хотын онцлог бүхий аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, зорин ирэх жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх, жуулчдын ая тухтай аялах, зорчих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.4.1. Жуулчдад зориулсан соёлын болон тусгай сонирхлын аялал жуулчлалын арга хэмжээнүүдийг тогтмол зохион байгуулж аяллын шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгоно.

3.4.2. Албан бизнес болон өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, аялал жуулчлалын улирлын хамаарлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.4.3. Худалдаа, үйлчилгээ, аялал жуулчлалын зориулалт бүхий төрөлжсөн явуулын үйлчилгээг бий болгож, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжин ажиллана.

3.4.4. Улаанбаатар хотын аялал жуулчлалын сурталчилгаанд дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, контент бэлтгэн, гадаад дотоодод түгээн сурталчилна.

3.4.5. Улаанбаатар хотыг олон улсад сурталчлах чиглэлээр гадаад хамтын ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

3.4.6. Гадаад, дотоод хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд, дэлхийд алдартай аялагч, нөлөөлөгчдийг урин Улаанбаатар хотын аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сурталчилна.

3.4.7. Богд хааны ордон музей, “Кино үйлдвэр” орчим зэрэг хотын түүх, соёлын өвийг хамгаалан, төрөлжүүлэн хөгжүүлнэ. -БСШТ

3.4.8. Нийслэлийн Засаг даргын дэргэдэх оюутны шигшээ багийг спортын 8-аас доошгүй төрлөөр байгуулж, тамирчин, дасгалжуулагч нарыг томилно. -НБТСГ

Хүнс, хөдөө аж ахуй

3.5. Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарыг хөгжүүлж, хүнсний бүтээгдэхүүний бүх үе шатанд эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, хүнсний бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангуулах хяналтыг сайжруулж, нийслэлийн хүн амыг эрүүл, аюулгүй хүнсээр хангана.

3.5.1. “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжиж, иргэдийг хямд, чанартай, эрүүл, аюулгүй дотоодын хүнсний бүтээгдэхүүнээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.2. “Агросити” 45,000 тонн хүнсний нарийн ногоо хураах, хүлэмжийн аж ахуйн кластер бүхий эдийн засгийн тусгай бүсийн үйл ажиллагааг эхлүүлнэ.

3.5.3.Хүнс, нарийн ногоо, жимс, жимсгэнэ, мах, махан бүтээгдэхүүнийг боловсруулах, хадгалалт, борлуулалтын цогцолбор төвүүдэд нийт 50,000 тонн багтаамжтай агуулах байгуулах бэлтгэл ажлыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд шийдэж, иргэдийг эрүүл, баталгаат хүнсээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.4.Нийслэлийн мал аж ахуй эрхлэхийг зөвшөөрсөн бүсэд эрчимжсэн аж ахуйн үйлдвэрлэлийг ашиг шимийн чиглэлээр төрөлжүүлэн кластер хэлбэрээр хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

3.5.5.Эх орны болон импортын хүнсний бүтээгдэхүүний хадгалалт, тээвэрлэлт, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний стандартыг хангуулж, иргэдийг эрүүл аюулгүй хүнсээр хангагдах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.6.Газар тариалан, хүлэмжийн аж ахуйн тариалалт, хадгалалт, борлуулалт, түгээлтийн сүлжээнд ургамлын эрүүл ахуй, хорио цээрийн шаардлагыг хангуулж хэрэглэгчдэд чанартай бүтээгдэхүүн нийлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.5.7.Хүнсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ, тандалт судалгаанд олон улсын стандартад нийцсэн арга зүйг нэвтрүүлэн, хүнсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээг сайжруулна.

3.5.8.Хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор хүнсний зориулалтын бус савны хэрэглээг бууруулна.

3.5.9.Мал аж ахуй эрхлэхийг хориглосон бүсээс мал бүхий 297 өрхийн 9031 толгой малыг гаргана.

~~3.5.10.Нийслэлийн хүн амын хүнсний аюулгүй байдлыг ханган, лабораторийн чадавх, тоног төхөөрөмжийг сайжруулан итгэмжлэлийн хүрээг өргөтгөж, оношилгоо, тандалт шинжилгээ, хүнсний аюулгүй байдлын лабораторийн барилгыг шинээр бариулах, мөн дагуул хотод Мал эмнэлгийн лаборатори ажиглуулах бэлтгэл ажлыг хангана.~~

3.5.10. Нийслэлийн хүн амын хүнсний аюулгүй байдлыг ханган, лабораторийн тоног төхөөрөмжийг сайжруулан итгэмжлэлийн хүрээг өргөтгөж, оношилгоо, тандалт шинжилгээ, хүнсний аюулгүй байдлыг лабораторийн барилгыг шинээр бариулах бэлтгэл ажлыг хангана. **-НМЭГ**

3.5.11.Мал, амьтны гоц халдварт, халдварт, шимэгчтэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, тандалт шинжилгээ хийх, оношлох, эмчлэх, тэмцэх, гэрийн тэжээвэр амьтныг бүртгэлжүүлж, эрүүлжүүлэх, хяналт тавих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.5.12.Мал, амьтны гаралтай хүнсний болон хүнсний бус түүхий эд, бүтээгдэхүүний дээжид шинжилгээ хийж баталгаажуулах, мал, амьтны гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүнээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа эрхэлж буй иргэн, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаанд Махны техникийн зохицуулалтыг бүрэн нэвтрүүлнэ.

3.5.13.Хүнсний хангамжийн бодлогын хүрээнд стандартын шаардлага хангасан хадгалалт, тээвэрлэлт, үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, нөөцийн мах болон хүнсний ногооны тогтвортой нийлүүлэлтийн сүлжээ, зориулалтын агуулахыг бүрдүүлнэ. **-БСШТ**

ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Байгаль орчныг хамгаалж нөхөн сэргээн, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангасан хот болно.

Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлт

4.1. Байгалийн унаган төрх, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангана.

4.1.1. Байгаль орчны хамгаалах, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, бүс, дэглэм тогтоох, орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах шаардлагатай газар нутгийг ангилал тус бүрээр бүрэн хамгаалалтад авна.

4.1.2. Байгалийн нөөц, баялаг, даацад нь тохируулан зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах хяналтыг сайжруулна.

4.1.3. Экологийн коридор байгуулах, амьтан, ургамлын төрөл зүйлийг нутагшуулах, хамгаалж, нөхөн сэргээнэ.

4.1.4. Ойжуулах, ойн тэлэлт ургалтыг дэмжих, нөхөн сэргээх, хамгаалах замаар ойгоор бүрхэгдсэн талбайг нэмэгдүүлж, “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг үргэлжлүүлнэ.

4.1.5. Ойн гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх халз зурвасыг сэргээж, нэмэгдүүлнэ.

4.1.6. Хур бороо, цас, мөсний усыг хуримтлуулж хөв цөөрөм, усан сан байгуулна.

4.1.7. Уул уурхай, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны улмаас бохирдсон, доройтсон, эвдэрсэн газар, газрын хэвлийг хоргүйжүүлэх, нөхөн сэргээх, хамгаалах ажлын үр дүнг дээшлүүлж, хариуцлагатай үйл ажиллагааг хэвшүүлнэ.

4.1.8. Хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах арга хэмжээг эрчимжүүлж, ялгарлыг хэмжих, тайлагнах, баталгаажуулах тогтолцоог бүрдүүлэн хөгжүүлж, нүүрстөрөгчийн кредитэд хөрвүүлэх замаар дотоодын болон олон улсын нүүрстөрөгчийн зах зээлээс санхүүжилт татах боломжийг нэмэгдүүлнэ. **-БСШТ**

Агаар, дуу чимээний бохирдол

4.2. Агаар, орчин бохирдуулагч эх үүсвэрийг бууруулж, байгальд ээлтэй хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

4.2.1. Гэр хорооллын айл өрхийн дулаан хангамжийг бусад эх үүсвэрт /төвлөрсөн дулаан, хий, сэргээгдэх эрчим хүч, цахилгаан болон бусад/ үе шаттай шилжүүлж, хатуу түлшний хэрэглээг бууруулж, амины сууцны дулаан алдагдлыг бууруулахад иргэд, олон нийтийн үүрэг, оролцоог нэмэгдүүлнэ.

~~4.2.2.Сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэрлэлийн технологид шинэчлэлт хийж, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг дэмжинэ.~~

4.2.2. Хагас коксон шахмал түлшний дотоодын үйлдвэрлэлийг төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны түншлэлийн хүрээнд байгуулж, нийслэлийн гэр хорооллын айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг дотоодод үйлдвэрлэсэн хагас коксон шахмал түлшээр тогтвортой хангана. **-НАОБТГ**

4.2.3.Авто тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй бохирдлын хэмжээг бууруулах, агаар болон чанарын хяналт, шинжилгээний чадавхыг сайжруулна.

~~4.2.4.Дуу чимээний бохирдлын судалгаанд үндэслэн мэдрэгчийг суулгаж, өнөөчтэй зохицуулалтыг хийх замаар бохирдлыг бууруулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.~~

4.2.4. Дуу чимээ болон дотоод орчны агаарын чанарыг сайжруулж, бохирдлын түвшинг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. **-НАОБТГ**

4.2.5.Дотоод орчны агаарын чанарыг тодорхойлж, үр дүнд үндэслэн агаарын чанарыг сайжруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. **-НАОБТГ**

4.2.6.Хийн түлшний хэрэглээний аюулгүй байдал, хангамж, хадгалалт, түгээлтийн дэд бүтцийн тогтолцоог хөгжүүлнэ. **-НАОБТГ**

4.2.7.Айл өрхийг угаарын хийн болон ахуйн хийн хэрэглээтэй холбоотой эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ. **-НАОБТГ**

4.2.8.Агаарын чанарыг сайжруулах 100–4200 кВт хүчин чадалтай уурын болон усан халаалтын зуухыг хий болон бусад байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологид үе шаттайгаар шилжүүлнэ. **-НАОБТГ**

Хөрсний бохирдол

4.3.Хөрсний бохирдлыг бууруулах ажлыг иргэдийн оролцоотойгоор цогц хэлбэрээр авч хэрэгжүүлнэ.

~~4.3.1.Улаанбаатар хотын хөрсний чанарыг сайжруулах бүсийн дэглэмийг мөрдөж, нүхэн жорлонгийн тоог 2 дахин бууруулж, нянгийн бохирдлыг бууруулна.~~

4.3.1. Улаанбаатар хотын хөрсний үржил шимийг хадгалж, хөрсний бохирдлыг бууруулан хүний эрүүл мэнд, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгална. **-НБОГ**

4.3.2.Арьс шир боловсруулах үйлдвэр, авто засвар, томоохон зах худалдааны төв зэрэг үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдээс үүдэлтэй хүнд металлын бохирдлыг бууруулна.

4.3.3. Оршуулгын үйлчилгээний зохистой менежментийг бий болгон, тохижуулж, цэцэрлэгжүүлнэ.

4.3.3. Оршуулгын салбарын хууль эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох замаар зохистой менежментийг бий болгоно. **-УБЗАА**

Хог хаягдлын менежмент

4.4.Хог хаягдлын хэмжээг бууруулах төслүүдийг хэрэгжүүлж, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулна.

~~4.4.1.Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, эрчим хүч гаргах зэрэг нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх замаар байгальд булж зайлуулах хаягдлын хэмжээг бууруулна.~~

4.4.1. Эх үүсвэр дээр ангилан ялгалтыг нэмэгдүүлэх, дахин боловсруулалтыг дэмжих замаар хог хаягдлын менежментийг байгаль орчинд ээлтэй тогтолцоонд шилжүүлэх. **-УБЗАА**

4.4.2.Хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх үйлчилгээнд технологийн шинэчлэл хийнэ.

4.4.3.Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийн лагийг байгальд ээлтэй аргаар устгах төсөл хэрэгжүүлнэ.

4.4.4.Хувийн хэвшилд суурилсан хог хаягдлын менежментийн тогтолцоонд шилжүүлнэ.

Ногоон байгууламж, тохижилт

4.5.Иргэд оршин суугаа газраасаа 400 метр дотор амарч, тухлах ногоон байгууламж бүхий тохилог орчныг байгуулж, иргэдийн ая тухтай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

4.5.1.Дүүрэг бүрд цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, бичил тохижилтыг нэмэгдүүлнэ.

4.5.2.Голуудын эргийн дагуу иргэд амарч зугаалах, спортоор хичээллэх ая тухтай орчныг бүрдүүлнэ.

4.5.3.“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний стратеги төлөвлөгөө, “Улаанбаатар хотын цэцэрлэгжүүлэлтийн мастер төлөвлөгөө”-тэй уялдуулан нэг хүнд ногдох ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

4.5.4.Хотын ногоон байгууламжийг хамгаалах, нэмэгдүүлэх, хотын соёлыг бүрдүүлэхэд иргэдийн оролцоотой хяналтын тогтолцоог бэхжүүлнэ.

4.5.5.Айл өрх хашаандаа мод тарих, ногоон байгууламж байгуулах, хур усыг цуглуулах технологийг нэвтрүүлж, ногоон байгууламжийн усалгаанд хэрэглэнэ.

ТАВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Иргэдийн оролцоог хангасан, авлигаас ангид, ил тод, үр нөлөөтэй, цахимжсан, хариуцлагатай, мэргэшсэн тогтвортой засаглалыг төлөвшүүлнэ.

Засаглалын шинэчлэлт

5.1.Нийслэл хотын засаглалын шинэчлэлийг хэрэгжүүлнэ.

5.1.1.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудад удирдлагын тогтолцооны реформ хийх замаар засаглалын тогтолцоог оновчтой болгоно.

5.1.2.Нийслэлийн дунд, богино хугацааны бодлого, төлөвлөлт боловсруулж, батлах, нийслэлийн удирдлагын шийдвэр гаргах түвшинд мэргэжлийн холбоод, хувийн хэвшил, олон нийтээр хэлэлцүүлж, саналыг тусгах замаар оролцоог хангана.

5.1.3.Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг хэрэгжүүлж, нэгжийн удирдлагаас хотын удирдлагад чиг үүргийг шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

5.1.4.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын хяналт, мониторингийн тогтолцоог сайжруулж, олон улсын үнэлгээний систем, стандартыг нэвтрүүлнэ.

5.1.5.Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн засаглал, ил тод байдлыг сайжруулна.

5.1.6.Төрийн зарим чиг үүрэг, ажил үйлчилгээг сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, олон улсын дэвшилтэт технологи нутагшуулах эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.

5.1.7.Төрийн хяналт шалгалтын давхардлыг арилгах, хараат бус, үр дүнтэй хяналтын тогтолцоог бүрдүүлж, хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.

5.1.8.Хяналт шалгалтын цахим системийг нэвтрүүлж, шаардлагатай мэдээллийн хүртээмж, ил тод байдлыг хангана.

5.1.9.Хяналтын чиг үүргийн байгууллагын харьяанд туршилт шинжилгээний дэвшилтэт технологи бүхий итгэмжлэгдсэн лабораторийг өргөжүүлж, чадамжийг дээшлүүлнэ.

~~5.1.10.Нийслэлийн харьяа байгууллагын албан хаагчдыг чадавхжуулах, ур чадварыг нэмэгдүүлэх, мэргэшүүлэх сургалтын тогтолцоог сайжруулах, цахим сургалтын системийг хөгжүүлэх, сургалтын нэгжийн материаллаг баазыг бэхжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. -НЗДТГ-ТЗУГ-ХНХХ~~

~~5.1.11.Нийслэлд нэн шаардлагатай нарийн мэргэжлийн хүний нөөцийн судалгааг гаргаж, мэргэшсэн, ур чадвартай боловсон хүчнийг бэлтгэх, давтан сургах бодлогыг хэрэгжүүлнэ. -НЗДТГ-ТЗУГ-ХНХХ~~

~~5.1.12.Засгийн газрын дэргэдэх сургалтын байгууллага,Төрийн албаны зөвлөл болон бусад ижил төстэй гадаад, дотоодын сургалтын байгууллагатай хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ. -НЗДТГ-ТЗУГ-ХНХХ~~

5.1.10 Нийслэлийн харьяа байгууллагуудын албан хаагчдыг чадавхжуулах, ур чадварыг нэмэгдүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, ижил төстэй байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ. -НЗДТГ-ТЗУГ-ХНХХ

5.1.10, 5.1.11, 5.1.12, Агуулга ижил тул нэгтгээд нэг заалт болгосон.

5.1.13.Гадаад хамтын харилцаатай хотуудтай харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа, төрийн албан хаагчдыг чадавхжуулах сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

~~5.1.14.Нийслэлийн хэмжээнд Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, Ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үндэсний хөтөлбөрийн биелэлтийг хангуулах, төрийн албан хаагчдыг авлигын эрсдэл, ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.~~

5.1.14.Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр (2023-2030 он), Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг (2024-2030 он) хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө хэрэгжилтийг хангаж ажиллах. -НЗДТГ-ТЗУГ

~~5.1.15.Төрийн албан хаагч болон удирдах албан тушаалтанд ёс зүйн зөрчил, авлигын эсрэг сургалт зохион байгуулна.~~

5.1.15.Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үндэсний хөтөлбөр (2024-2030 он)-ийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах. -НЗДТГ-ТЗУГ

~~5.1.16.Төрийн албан хаагчдын ёс зүй, шударга байдлыг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүнг сайжруулна.~~

~~-НЗДТГ-ТЗУГ~~ 5.1.14, 5.1.15. Агуулга давхардаж орсон тул хасах саналтай.

5.1.17.Дотоод аудитуудад гадаад дотоодын тэргүүн туршлага нэвтрүүлэх сургалт зохион байгуулснаар мэргэжлийн мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлж, мэргэшсэн алба хаагчдыг бэлтгэсэн байна. -НДАА

Цахим шилжилт

5.2.Технологийн дэвшилтэт шийдлүүдийг ашиглан төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, шуурхай, чирэгдэлгүй, цогц байдлаар хүргэж, ил тод, нээлттэй байдлыг хангасан цахим засаглалыг хэрэгжүүлнэ.

~~5.2.1.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудаас иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлж буй үйлчилгээг цахимжуулж, цахим үйлчилгээний нэгдсэн портал “E-Mongolia”-д холбон хүнд суртлыг багасгана.~~

5.2.1.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудаас иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлж буй цахим үйлчилгээг Төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн системд шилжүүлэх.

-НЗДТГ-МТГ

5.2.2.Нийслэлийн үйлчилгээний нэгдсэн төвийн үйлчилгээг “ХУРДАН ЦЭГ”-ийн үйл ажиллагаатай уялдуулж, нэг цонхны үйлчилгээнд шилжүүлнэ.

5.2.3.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын үйлчилгээнд процессын дахин загварчлал хийж, үйлчилгээ авах хугацааг бууруулна.

~~5.2.4.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлыг сайжруулж, үйл ажиллагааны уялдаа холбоог ханган, мэдээллийн нэгдсэн санд суурилсан технологийн шийдлийг төрийн үйлчилгээнд нэвтрүүлнэ.~~

5.2.4.Нутгийн захиргааны байгууллагуудын их өгөгдлийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлж, цахим технологийн шийдлээр салбар хоорондын уялдааг ханган, төрийн үйлчилгээний ил тод, нээлттэй байдлыг шинэ түвшинд гаргана.

-НЗДТГ-МТГ

5.2.5.Нийслэлийн хэмжээнд кибер аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.

5.2.6.Нийслэлийн харьяа байгууллагуудын мэдээллийн технологийн дэд бүтцийн хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлнэ.

5.2.7.Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудын албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулж, кибер аюулгүй байдлыг ханган хяналт, хариуцлагын тогтолцоог сайжруулна.

5.2.8.Дүүргүүдэд “Салбар архив” байгуулах ажлыг эхлүүлж, иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлэх архивын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

5.2.9.Нийслэл дэх төрийн архив болон нутгийн захиргааны байгууллагуудын архивд хадгалагдаж буй цаасан суурьт баримтыг цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

~~5.2.10.Нийслэлийн архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг олон улсын жишигт хүргэнэ.~~

5.2.10.Төрийн архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөлийг олон улсын жишигт нийцүүлэн үе шаттай сайжруулна. **-НАГ**

5.2.11.Нийслэлийн түүхэнд холбогдох архивын баримтыг судалгааны эргэлтэд оруулж, “Улаанбаатар хотын түүх судлал”-ыг хөгжүүлнэ.

5.2.12.Хяналт шалгалтын цахим систем болон хиймэл оюун ухаанд суурилсан ухаалаг хяналтын тогтолцоог нэвтрүүлэх. -НДАА

Батлан хамгаалах үйл ажиллагаа

5.3.Батлан хамгаалах бодлого, үйл ажиллагааг иргэдийн оролцоотой сурталчлан, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, эх орноо батлан хамгаалах бэлтгэл, бэлэн байдлыг нэмэгдүүлнэ.

5.3.1.Иргэдэд эх оронч үзлийг төлөвшүүлж, орон нутгийн хамгаалалтын бэлтгэл, бэлэн байдлыг сайжруулна.

5.3.2.Батлан хамгаалах бодлого, хууль тогтоомжийг иргэдийн оролцоотой сурталчилж, иргэн цэргийн харилцааг бэхжүүлнэ.

5.3.3.Сургалтын хөтөлбөрийн агуулгыг “Цэрэг эх оронч хүмүүжил”-ийн сэдвээр баяжуулан өсвөр үе, хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл хүмүүжил олгох олон талт арга хэмжээг зохион байгуулна.

5.3.4.Орон нутгийн хамгаалалтын үндсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, нөөцийн чадавхыг нэмэгдүүлнэ.

Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаа

5.4.Онцгой байдлын байгууллагын гамшгаас хамгаалах чадавхыг бэхжүүлж, аюулт үзэгдэл, ослоос аврах ажиллагааны хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

~~5.4.1.Хүн амын нягтрал ихтэй, алслагдсан 2 байршилд гал түймэр, унтраах, аврах ангийг шинээр байгуулах ажлыг зохион байгуулна.~~

5.4.1.Хүн амын нягтрал ихтэй алслагдсан 5 байршилд Гал түймэр унтраах, аврах анги, Эрэн хайх аврах салбаруудыг шинээр байгуулах ажлыг зохион байгуулна. -НОБГ

~~5.4.2.Онцгой байдлын байгууллагын эрэн хайх, аврах, гал түймэр унтраах техник, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангамжийг 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.~~

5.4.2.Онцгой байдлын байгууллагын эрэн хайх, аврах, гал түймэр унтраах, техник, тоног төхөөрөмж, тусгай зориулалтын автомашин, багаж хэрэгслийн хангамжийг 20 хувиар нэмэгдүүлнэ. -НОБГ

~~5.4.3.Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас харилцаа холбоо тасарсан үед холбоо зохион байгуулах бэлэн байдлыг хангана.~~

5.4.3.Гамшгийн үеийн нэгдсэн харилцаа холбооны зохион байгуулалт, бэлэн байдлыг хангана. -НОБГ

5.4.4.Иргэд, олон нийтэд хүргэх гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх сургалт, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, Онцгой байдлын байгууллагын бие бүрэлдэхүүний үүрэг гүйцэтгэх чадавхыг сайжруулна.

5.4.5. Газрын тосны бүтээгдэхүүний хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн норм дүрэм, стандартыг мөрдүүлж, галын аюулгүй байдлыг хангуулна.

5.4.5. Газрын тос болон шингэрүүлсэн шатдаг хийн бүтээгдэхүүний хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн норм дүрэм, стандартыг мөрдүүлж, галын аюулгүй байдлыг хангуулна. **-НОБГ**

Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах

5.5. Иргэдийн аюулгүй, амар тайван амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

5.5.1. Нийслэл хотын нийтийн эзэмшлийн гудамж, зам, талбайн камерын хяналтыг нэмэгдүүлэх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын гадна орчны камерыг "Теле хяналтын камерын нэгдсэн болон дэд төв"-д холбоно.

5.5.2. Нийслэлийн хэмжээнд зонхилон үйлдэгдэж байгаа залилах, хулгайлах, хүний эрүүл мэндийн эсрэг, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэргийн гаралтыг бууруулах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.

5.5.3. Цагдаагийн байгууллагын байр, барилга байгууламж, алба хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулах, автомашины парк шинэчлэлтийг хийж, техник, тоног төхөөрөмж, тусгай хэрэгслээр хангаж, хэлтэс, хэсгийн тоог нэмэгдүүлнэ.

5.5.4. Мансууруулах бодис, согтууруулах ундааны зохисгүй хэрэглээ түүнээс үүдэн гарах гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулна.

5.5.5. Гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажилд гадаад орны сайн туршлага, дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлнэ.

5.5.6. Цахим орчинд үйлдэгдэж буй гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулна.

5.5.7. Өсвөр насны хүүхэд, залуучуудын архи согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, утаат болон электрон тамхины хор хөнөөлийг ойлгуулах талаар сургалт, нөлөөллийн ажил, арга хэмжээг зохион байгуулах, хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

--o0o--